

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

YOZGAT BELEDİYESİ

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	9
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	12
7.	DENETİM BULGULARI	12
8.	EKLER.....	77

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	2
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenek Tablosu.....	3
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri	6
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler.....	7
Tablo 8: Yozgat Belediyesinin İştiraki Olduğu Şirketler	13
Tablo 9: Şirkete Aktarılan Sermaye Tutarları.....	24
Tablo 10: Kısımlara Bölünen Mal ve Hizmet Alımları	41
Tablo 11: Mal Alımları ve Yapım İşlerinde Mevzuatta Öngörülen Sınırın Aşılması Hesabına İlişkin Tablo	69

KISALTMALAR

AŞ	: Anonim Şirket
BEM-BİR-SEN	: Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası
BHAB	: Birim Hizmet ve Amortisman Bedeli
EPDK	: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
KDV	: Katma Değer Vergisi
SCADA	: Veri Tabanlı İzleme ve Kontrol Sistemi
TL	: Türk Lirası
ÜFE	: Üretici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Belediyenin Şirketlerdeki Sermaye Tutarı ile Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Uyuşmaması
2. Satışı Yapılan Taşınmazların Satış Bedelleri Üzerinden Kayıtlardan Çıkarılması
3. Belediye Tarafından Tahsis Edilen Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması ve Amortisman Ayrılmaması
4. Belediye Tarafından Kiraya Verilen Taşınmazlardan Alınan Bedellere İlişkin Muhasebe Kaydının Hatalı Yapılması
5. Belediyeye Tahsisi Yapılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Takip Edilmemesi ve Amortisman Ayrılmaması
6. Sermaye Taahhütleri Hesabının Kullanılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Çamlık Milli Parkı Mesire Alanı İşletmesinde Gerekli Tedbirlerin Alınmaması Sonucu Gelir Kaybına Neden Olunması
2. Elektrik Faturalarının Zamanında Ödenmemesi Nedeniyle Gecikmeye Düşülmesi ve Gecikmeden Kaynaklı Borçların Mali Tablolara Kaydedilmemesi
3. Zarar Eden Belediye Şirketine Sermaye Artırımı Yoluyla Sürekli Kaynak Aktarılması
4. Pazarlık Usulü (21/f) ile Yapılan İhalelerde Hatalı İşlemlerin Bulunması
5. Araç Kiralama Alımlarında Teknik Şartnamede Belirtilen Kriterlere Uygun Olmayan Araçların İdareye Teslim Edilmesi ve İdare Tarafından Gerekli Yaptırımların Uygulanmaması
6. Kira Süresi Sona Eren Taşınmazların Kiracılarının Tahliye Edilmemesi
7. Araç Kiralama Hizmet Alımında Teknik Şartname Hazırlanmaması ve Alımda Rekabeti Engelleyici Hususlar Bulunması
8. Taşınmazların Kamu Kurum ve Kuruluşları Dışında Gerçek Kişiye Tahsis Edilmesi

9. Araç Kiralama Alımları Kapsamında Yabancı Menşeli Araç Temin Edilmesi
10. Temel İhale Usulleri ile Alınması Gereken Mal ve Hizmet Alımlarının Kısımlara Bölünerek Doğrudan Teminle Alınması
11. Telekomünikasyon Alt Yapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Tahsilinin Yapılmaması
12. Bina Vergisi Tarh ve Tahakkuk İşlemlerinde Bina İnşaat Sınıflarının Yanlış Tespit Edilmesi
13. Belediye Sınırları İçindeki Bazı İşletmelerin, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyette Bulunmaları
14. Kişi Kusurları Sonucu Ödenen Tazminat Bedellerine İlişkin Sorumlulara Rücu İşlemlerinin Yapılmaması
15. Kiraya Verilmiş Olan Taşınmazlara İlişkin Yapılması Gereken Yıllık Kira Artışlarının Yapılmaması
16. Belediye Sınırları Dahilinde Ticari Taksi, Dolmuş ve Servis Plakalarının Kullanım Hakkının Verilmesinde Hatalı Uygulamalar Yapılması
17. Belediyenin Takipli Gelirlerine İlişkin Tahakkuk Tahsilat Oranlarının Düşük Olması
18. Yapım İhalelerinde Yüklenici Tarafından Bulundurulması Gereken Teknik Personel Konusunda Eksiklikler Bulunması
19. Giysi Atıklarının Toplanması Hakkının İhale Yapılmaksızın Protokol ile Verilmesi
20. Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması
21. Taşınmaz İcmal Defterinin Düzenlenmemesi
22. İdare Tarafından Çeşitli Kuruluşlara Verilen Güvence Bedellerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi
23. İşletme Hakkının Kiraya Verilmesi İşlemlerinde Kira Bedelleri Üzerinden Katma Değer Vergisi Tahsilatının Yapılmaması
24. Sosyal Denge Ödemelerinden Sözleşme Aidatı Kesilmesi
25. Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması

26. Devlet İhale Kanunu'na Göre Kiraya Verilmesi Gereken Taşınmazların İşgaliye Yoluyla Kullanılması
27. Belediyenin Su Gelirleri Üzerinden Hesaplanacak Katma Değer Vergisinde Hatalı Uygulamalar Yapılması
28. Mal ve Hizmet Alımlarında Belirtilen Sınırın Uygun Görüş Alınmaksızın Aşılması
29. Alınan Depozito ve Teminatlar için Vade Farkı Gözetilmeden Tek Hesap Kullanılması
30. Sözleşmelere Dayanılarak Girişilen Taahhüt Tutarlarına İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması
31. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
32. İç Denetçi Kadrosu İhdas Edilmesine Rağmen İç Denetçi Atanmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Yozgat Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'da Belediye organları; Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Belediye Meclisi, biri Belediye Başkanı olmak üzere 26 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Yozgat Belediyesinin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı 4 birim belirlenmiştir. Bunlar Özel Kalem Müdürlüğü, Hukuk İşleri Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Müdürlüğü ve Evlendirme Memurluğu'dur. Başkana bağlı memurlar arasından atanan 3 başkan yardımcısı, meclis üyeleri arasından atanan 1 başkan yardımcısı görev yapmaktadır. Belediyenin 21 hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili başkan yardımcılığına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır;

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Dolu Kadro Sayısı	Norm Kadro Sayısı
Memur	153	402
Sözleşmeli Personel	1	-
Kadrolu İşçi	42	190
Toplam	196	592
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	689	-

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Yozgat Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Yozgat Belediyesinin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenek Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Eklene Ödenek (TL)	Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	83.499.000,00	0,00	26.400.000,00	17.053.640,00	92.845.360,00	80.724.278,59	12.121.081,41
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	10.600.000,00	0,00	2.002.622,39	1.622,39	12.601.000,00	9.258.256,88	3.342.743,12
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	479.503.500,00	0,00	213.944.340,90	50.808.820,37	642.639.020,53	612.999.873,63	29.639.146,90
04	Faiz Giderleri	0,00	10.000.000,00	0,00	39.571.647,42	0,00	49.571.647,42	48.103.561,29	1.468.086,13
05	Cari Transferler	0,00	7.522.000,00	0,00	8.080.000,00	2.200.000,00	13.402.000,00	11.404.186,84	1.997.813,16
06	Sermaye Giderleri	0,00	583.414.500,00	0,00	33.100.455,07	216.184.983,02	400.329.972,05	396.191.764,64	4.138.207,41
07	Sermaye Transferleri	0,00	461.000,00	0,00	23.150.000,00	0,00	23.611.000,00	23.591.012,80	19.987,20
08	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	60.000.000,00	0,00	0,00	60.000.000,00	0,00	0,00	0,00
Toplam		0,00	1.235.000.000,00	0,00	346.249.065,78	346.249.065,78	1.235.000.000,00	1.182.272.934,67	52.727.065,33

Yozgat Belediyesinin 2023 mali yılı bütçesi ile 1.235.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup yıl içinde ek bütçe ile verilen ödenek ve eklenen ve düşülen ödenekle birlikte 2023 yılı ödenek toplamı yine 1.235.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 1.182.272.934,67 TL bütçe gideri yapılmış, 52.727.065,33 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	70.485.000,00	26.234.295,20	152.374,66	26.081.920,54	37,00
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	112.135.000,00	117.238.826,05	362.845,05	116.875.981,00	104,23
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	880.000,00	7.341.986,28	0,00	7.341.986,28	834,32
05- Diğer Gelirleri	593.840.000,00	407.440.599,63	43.590,12	407.397.009,51	68,60
06-Sermaye Gelirleri	57.640.000,00	88.167.214,57	575.856,25	87.591.358,32	151,96
08- Alacaklardan Tahsilat	20.000,00	-	-	-	-
Toplam	835.000.000,00	646.422.921,73	1.134.666,08	645.288.255,65	77,28

Buna göre 2023 yılında net bütçe geliri %77,28 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri (%37), diğer gelirleri (%68,60) ile beklenenin altında, alınan bağış ve yardımlar (%834,31) ve sermaye gelirleri ise (%151,96) olarak beklenen seviyenin çok üstünde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	83.499.000,00	80.724.278,59	96,68
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	10.600.000,00	9.258.256,88	87,34
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	479.503.500,00	612.999.873,63	127,84
04-Faiz Giderleri	10.000.000,00	48.103.561,29	481,04
05-Cari Transferler	7.522.000,00	11.404.186,84	151,61

06-Sermaye Giderleri	583.414.500,00	396.191.764,64	67,91
07-Sermaye Transferleri	461.000,00	23.591.012,80	5117,36
09-Yedek Ödenek	60.000.000,00	-	-
Toplam	1.235.000.000,00	1.182.272.934,67	95,73

Yozgat Belediyesinin 2023 yılı başlangıç bütçesi 1.235.000.000,00 TL olup 1.182.272.934,67 TL gerçekleşmiştir. Kurumun 2023 yılında bütçe giderleri %95,73 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Sermaye giderleri %67,91 ile sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri %87,34 oranında beklenenin biraz altında gerçekleşirken, personel giderleri %96,68 ile beklenen seviyelerde gerçekleşmiştir. Mal ve hizmet alım giderleri %127,84, faiz giderleri %481,04, cari transferler %151,61 ve sermaye transferleri %517,73 oranında beklenenin çok üzerinde gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	10.980.091,25	17.610.137,97	26.234.295,20	60,38	48,97
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	28.622.801,20	48.336.046,93	117.238.826,05	68,87	142,55
Alınan Bağış ve Yardımlar	1.564.342,61	9.323.509,72	7.341.986,28	496	-21,25
Diğer Gelirler	111.349.675,01	228.385.993,39	407.440.599,63	105,11	78,40
Sermaye Gelirleri	26.785.075,14	75.820.302,46	88.167.214,57	183,07	16,28
Toplam	179.301.985,21	379.475.990,47	558.255.707,16	111,64	47,11
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	108.399,93	1.768.304,69	1.134.666,08	1531,28	-35,83

Net Toplam	179.193.585,28	377.707.685,78	645.288.255,65	110,78	70,84
-------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	---------------	--------------

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında bütçe gelirleri bir önceki yıla göre 267.580.569,87 TL'lik (%70,84) artış göstermiştir. Bu çerçevede; vergi gelirlerinde 8.264.157,23 TL (%48,97), teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 68.902.779,12 TL (%142,54) ve diğer gelirlerde 179.054.606,24 TL (%78,40) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Giderlerinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	28.481.743,43	49.667.041,42	80.724.278,59	74,38	62,53
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	3.973.708,45	5.551.156,93	9.258.256,88	39,70	66,78
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	114.297.970,37	285.926.731,49	612.999.873,63	150,16	114,39
Faiz Giderleri	5.546.642,83	11.685.913,80	48.103.561,29	110,68	311,64
Cari Transferler	1.989.461,57	2.913.539,05	11.404.186,84	46,45	291,42
Sermaye Giderleri	33.463.138,85	55.269.144,71	396.191.764,64	65,16	616,84
Sermaye Transferleri	7.758.983,96	13.126.562,99	23.591.012,80	69,18	79,72
Toplam	195.511.649,46	424.140.090,39	1.182.272.934,67	116,94	178,75

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre 758.132.844,28 TL (%178,75) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2023 yılında personel giderlerinin 31.057.237,17 TL (%62,53), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 3.707.099,95 TL (%66,78), mal ve hizmet alımı giderlerinin 327.073.142,14 TL (%114,39), faiz giderlerinin 36.417.647,49 TL (%311,64), cari transfer giderlerinin 8.490.647,79 TL (%291,42), sermaye giderlerinin 340.922.619,93 TL (%616,84), sermaye transferlerinin 10.464.449,81 TL (%79,72) arttığı görülmektedir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın belediyenin

faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 772.569.628,74 TL, Faaliyet Geliri 615.118.022,04 TL olup Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu ise 157.451.606,70 TL olarak gerçekleşmiştir. Yozgat Belediyesinin bağlı kurumu bulunmamaktadır.

Yozgat Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Yozgat Belediyesi Personel Ltd.Şti.	1.250.000,00	1.250.000,00	100
2	Yozgat Belediyesi Kuruluşu İnşaat Temizlik ve Ticaret Ltd.Şti.	50.000.000,00	47.500.000,00	95

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Yozgat Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve

standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,

- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar

ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun’a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

Yozgat Belediyesinde iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir:

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları konusunda, her birim müdürlüğünün kendi çalışma yönetmeliği mevcut olmakla birlikte, görev ve sorumluluklar belirlenip personele bildirilmemesi nedeniyle eksiklikler bulunmaktadır. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmadığı için yeterli değildir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, belirlenmemiş ve personele duyuru yapılmamıştır. Hassas görevlere ilişkin prosedürler, belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare, hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır. İdare tarafından yetki devirleri ve sınırları yazılı olarak belirlenmiştir. İmza yetki yönergesine göre hazırlanmamıştır İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmamıştır. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi, mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, buna ilişkin hiçbir çalışma yapılmadığı için değerlendirilememektedir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Yozgat Belediyesinin 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Belediyenin Şirketlerdeki Sermaye Tutarı ile Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Uyuşmaması

Belediyenin şirketindeki sermaye tutarı ile 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının uyuşmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı başlıklı 181'inci maddesine göre mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kâr ve zarar ile bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmektedir. Aynı Yönetmelik'in 182'nci maddesinde ise mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye ve gerekse ayni sermaye transferi şeklindeki iştiraklerin gerçeğe uygun değerleri ile bu hesaba kaydedileceği ifade edilmiş olup maddenin devamında sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakdi veya ayni sermaye şeklindeki katılımlardan bu hesapta kayıtlı tutarların ilgili mal ve hizmet üreten kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılık olarak yer alan tutarlarla eşit olması gerektiği düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede aşağıdaki tabloda ayrıntıları yer alan Belediyeye ait iki adet şirketin bulunduğu, şirketlerden Yozgat Belediyesi Personel Ltd. Şti.'nin sermayesinin tamamının Belediye'ye ait olduğu, diğer şirket Yozgat Belediyesi Kuruluşu İnş. Tem. ve Tic. Ltd. Şti.'nin ise sermayesinin %95'inin Belediyeye ait olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8: Yozgat Belediyesinin İştiraki Olduğu Şirketler

	Şirket Adı	Vergi Kimlik Numarası	Sermayesi	Sermaye Oranı	Durumu	Ortak Sayısı
1	Yozgat Belediyesi Personel Ltd.Şti.	9820691054	1.250.000,00	%100	FAAL	1
2	Yozgat Belediyesi Kuruluşu İnşaat Temizlik Ve Ticaret Ltd.Şti.	9460010032	50.000.000,00	%95	FAAL	2

Kurumun 2023 yılsonu bilançosunda 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı 48.750.000,00 TL olarak yer alması gerekirken 48.989,421,00 TL olarak yer aldığı görülmüştür.

Sonuç olarak; kurumun mali tablolarında 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına 239.421,00 TL tutarında fazla kayıt yapıldığı tespit edilmiştir.

BULGU 2: Satışı Yapılan Taşınmazların Satış Bedelleri Üzerinden Kayıtlardan Çıkarılması

İdare tarafından taşınmaz satış ihalelerine istinaden gerçekleştirilen taşınmaz satışlarında muhasebe kayıtlarının, taşınmazların kayıtlı değeri üzerinden değil de ihalenin sonuçlandırıldığı teklif tutarı üzerinden yapıldığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin Maddi Duran Varlıkları düzenleyen 187'nci; 250 Arazi Ve Arsalar Hesabına ilişkin 189'uncu; 251 Yeraltı Ve Yerüstü Düzenleri Hesabına ilişkin 191'inci ve 252 Binalar Hesabına ilişkin 193'üncü maddelerinde; satılan taşınmazların kayıtlı değerleri üzerinden kayıtlardan çıkarılacağı ve kayıtlı bedel ile satış bedeli arasındaki olumlu/olumsuz farkların 600/630 hesaplarına, satış bedellerinin ise 100 Kasa veya 102 Bankalar Hesabına ve ilgili bütçe hesaplarına kaydedileceği belirtilmiştir.

2023 yılında Belediye tarafından 43 adet taşınmaz satışı yapıldığı, bunlardan 18 adet taşınmazın taksitli satıldığı, kalan 25 adedinin satış bedelinin tahsil edildiği ve ilgili satışların muhasebe kayıtlarında söz konusu duran varlıklardan çıkışların satış bedeli üzerinden yapıldığı görülmüştür.

Taşınmaz satışlarının satış bedeli üzerinden muhasebeleştirilmesi; 250, 251 ve 252 numaralı hesaplardan çıkış yapılması gereken değerden daha fazla bir değer çıkarılmasına ve söz konusu maddi duran varlık hesaplarının alacak bakiyesi vermesine yol açabilmektedir. Ayrıca, satış işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde 600 Gelirler ve 630 Giderler Hesaplarının kullanılmaması, Faaliyet Sonuçları Tablosuna intikal ettirilmesi gereken bilgilerin yansımaması sonucunu doğurmaktadır.

Söz konusu hatalı uygulamanın kaynağının Belediye mülkiyetindeki taşınmazlara ilgili duran varlık hesaplarının yardımcı defterlerinde birim değerlerini gösterecek şekilde yer verilmemesi olduğu tespit edilmiştir. Bu durum ilgili duran varlık hesaplarında yer alan toplam tutarın dayanaksız olduğunu göstermekle birlikte herhangi bir taşınmazın elden çıkarılması durumunda ilgili hesaptan düşülmesi gereken tutarın tespit edilmesini de imkansız hale getirmektedir.

Sonuç olarak, muhasebe kayıt sistemi uygun şekilde düzeltilerek taşınmaz satışlarının satış bedeli yerine kayıtlı değer üzerinden muhasebeleştirilmesi sağlanması gerekmektedir.

BULGU 3: Belediye Tarafından Tahsis Edilen Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarına Alınmaması ve Amortisman Ayrılmaması

Belediye tarafından diğer kurum ve kuruluşlara taşınmaz tahsis edilmesine rağmen tahsis işlemine konu olan taşınmazların muhasebe kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 252 Binalar Hesabının niteliğini düzenleyen 192'nci maddesine göre binalar hesabının, eklenti ve bütünleyici parçaları dahil olmak üzere, kamu idarelerinin mülkiyetinde bulunan binalar ile bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Anılan Yönetmelik'in 252 Binalar Hesabının işleyişini düzenleyen 193'üncü maddesinde ise; *“tahsise konu edilen binaların tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değer üzerinden bu hesaba alacak, 500 Net Değer Hesabına borç kaydedileceği; varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının 500 Net Değer Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği”* belirtilmiştir.

Tahsis edilen taşınmazların kamu idarelerinin mali tablolarında gösterilebilmesi için 252 Binalar Hesabının detayında “02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar”; 500 Net Değer Hesabının detayında da “11 Tahsis Edilen Taşınmazlar” ve “13 Tahsis Edilen Taşınmazlara Ayrılan Amortismanlar” olmak üzere, 27.12.2014 tarihli ve 29218 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 41 Sıra No'lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nde yardımcı hesaplar olarak belirlenmiş ve bu yardımcı hesaplar Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına eklenmiştir.

Yozgat Belediyesi tarafından muhtelif yıllarda toplam 33 adet taşınmaz, başka kurum ve kuruluşlara tahsis edilmiştir. Ancak, bahsedilen tahsislerin muhasebe kayıtlarının yapılmaması nedeniyle 252 Binalar, 257 Birikmiş Amortismanlar ve 500 Net Değer Hesaplarının hatalı bilgi içermesine neden olunmuştur.

Yukarıda anılan mevzuat hükümleri gereğince Belediye tarafından başka kurum ve kuruluşlara yapılan taşınmaz tahsislerinin muhasebe kayıtlarına alınması ve neticesinde 252 Binalar, 257 Birikmiş Amortismanlar ve 500 Net Değer Hesaplarının mali tablolarda doğru bilgileri yansıtacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Belediye Tarafından Kiraya Verilen Taşınmazlardan Alınan Bedellere İlişkin Muhasebe Kaydının Hatalı Yapılması

Belediyenin 2023 yılına ilişkin kayıt ve işlemleri üzerinde yapılan incelemeler sonucu, kiralanan çeşitli yerlerden yıllık peşin tahsil edilen kira gelirlerinin 380 Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabında, yılı takip eden dönemler için peşin alınan tutarların ise 480 Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabında izlenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 286, 287 ve 288'inci maddelerinde;

“380 Gelecek aylara ait gelirler hesabı Hesabın niteliği Bu hesap, içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan ancak, gelecek aylara ait olan peşin tahsil edilmiş gelirlerin izlenmesi için kullanılır. Hesaba ilişkin işlemler Gelecek aylara ait olarak peşin tahsil edilen gelirler, ilgili oldukları ay sonlarında tahakkuk ettirilmek üzere bu hesapta izlenir.

...

Hesabın işleyişi Gelecek aylara ait gelirler hesabına ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir:

a) Alacak

1) Peşin tahsil edilen gelirlerin, içinde bulunulan aya ait olan kısmı 600-Gelirler Hesabına, sonraki aylarda tahakkuk ettirilmesi gereken kısmı bu hesaba, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenler 480-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabına alacak, tahsil edilen tutarın tamamı 100-Kasa Hesabı veya 102-Banka Hesabı ya da ilgili diğer hesaplara borç; diğer taraftan 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilir.

...

b) Borç Bu hesapta kayıtlı tutarlardan ilgili oldukları ay sonlarında gelir olarak tahakkuk ettirilenler bu hesaba borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedilir.”

denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 335, 336 ve 337'inci maddelerinde;

“480 Gelecek yıllara ait gelirler hesabı

Hesabın niteliği

Bu hesap, dönem içinde tahsil edilen ancak, gelecek yılların faaliyet hesaplarına dâhil edilecek olan gelirlerin izlenmesi için kullanılır.

Hesaba ilişkin işlemler

Peşin tahsil edilen gelirlerden takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenler, ilgili oldukları yılda tahakkuk ettirilmek üzere bu hesapta izlenir.

Dönem sonunda, bu hesapta yer alıp tahakkuk zamanına bir yıldan az süre kalan peşin tahsil edilmiş gelirler düzenlenecek muhasebe işlem fişi ile kısa vadeli yabancı kaynaklar ana hesap grubu içindeki gelecek aylara ait gelirler hesabına aktarılır.

Gelecek yıllara ait gelirler hesabında kayıtlı tutarlar Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde Maliye Bakanlığınca belirlenecek esas ve usullere göre enflasyon düzeltmesine tabi tutulur. Düzeltmeye esas tutarlar enflasyon düzeltmesinin yapılacağı yılda düzeltme katsayısı, daha önce düzeltilmiş tutarlar ise taşıma katsayısı ile çarpılmak suretiyle düzeltilir. Enflasyon düzeltmesi neticesinde doğacak değer artışları bu hesaba, karşılıkları enflasyon düzeltmesi hesabına kaydedilir.

Hesabın işleyişi

Gelecek yıllara ait gelirler hesabına ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir:

a) Alacak

1) Peşin tahsil edilen gelirlerin, içinde bulunulan aya ait olan kısmı 600-Gelirler Hesabına, gelecek aylarda tahakkuk ettirilmesi gerekenler 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenler bu hesaba alacak, tahsil edilen tutarın tamamı 100-Kasa Hesabı veya 102-Banka Hesabı ya da ilgili diğer hesaplara borç; diğer taraftan tahsil edilen tutarın tamamı 800- Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilir.

b) Borç

1) Bu hesapta kayıtlı tutarlardan tahakkuk zamanına bir yıldan az süre kalanlar dönem

sonunda bu hesaba borç, 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına alacak kaydedilir.”

denilmektedir.

Yönetmeliğe göre 380 Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı, içinde bulunulan dönemde veya daha önceki dönemlerde tahsil edilen ancak, takip eden aylara ait olan gelirlerin izlenmesi için kullanılır. 480 Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabı da, yılı içinde peşinen alınan fakat tahsilatı takip eden dönemden bir sonraki yıla tekabül eden tutarlar için kullanılır. Aynı zamanda, peşinen tahsil edilerek bütçeleştirilmiş olan bu hesapta kayıtlı gelirler, ilgili oldukları dönemde düzenlenecek muhasebe işlem fişi ile gelirler hesabına kaydedilerek gelir tahakkuku gerçekleştirilir.

Ayrıca, yıllık tahsil edilen kira gelirlerinin 380 Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı ve 480 Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabında takip edilmesi Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 5'inci maddesinde yer alan Temel Kavramlardan Dönemsellik İlkesinin gereğidir. Yıllık peşin tahsil edilen kira gelirleri, ilgili oldukları dönemlerin faaliyet sonuçlarına yansıtılmalıdır. Dönem ayırıcı hesapların kullanılmaması, faaliyet sonuçlarının hatalı olmasına sebep olmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, Kurum tarafından kiraya verilen taşınmazların kira artışları encümen kararıyla yapılarak sisteme girilmekte ve tahakkuklarının oluşturulduğu, muhasebe sistemine tahakkuklar otomatik olarak çekilmekte ve hesap kodlarına herhangi bir müdahale yapılamadığı belirtilmiştir.

Bulguda yıllık olarak tahsil edilen tutarların muhasebe kayıtlarının hatalı yapıldığı belirtilmiştir. Tahakkuk kayıtlarına veya kira artışlarına ilişkin bir hususa değinilmemiştir.

Sonuç olarak; 2023 yılı içerisinde kira gelirlerinin yıllık olarak peşin tahsilatı yapıldığı halde 380 Gelecek Aylara Ait Gelirler ve 480 Gelecek Yıllara ait Gelirler Hesabının kullanılmaması dönemsellik ilkesine, yukarıda yer verilen yasal hükümlere aykırı olduğu gibi kira gelirlerinin ilgili dönemlere aktarılmaması faaliyet sonuçlarının hatalı olmasına da neden olmaktadır.

BULGU 5: Belediyeye Tahsisi Yapılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Takip Edilmemesi ve Amortisman Ayrılmaması

İdareye tahsisi yapılan taşınmazların muhasebe kayıtlarında izlenmediği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi Duran Varlıklar hesap grubuna ilişkin olarak düzenlenen "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinde; kamu idaresinin mülkiyetinde olan taşınmazlar ile bunlardan diğer kamu idarelerine tahsis edilenler ve kamu idarelerince tahsisli olarak kullanılanların yardımcı hesaplar itibarıyla izleneceği belirtilmiştir.

Anılan Yönetmelik'in 250 Arazi ve Arsalar Hesabı ile 252 Binalar Hesabına ilişkin olarak düzenlenen 189'uncu ve 193'üncü maddelerinde; tahsise konu edilen arazi ve arsalar ile binaların, tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden ilgisine göre 250 Arazi ve Arsalar Hesabına veya 252 Binalar Hesabına borç, 500 Net Değer Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiş, ayrıca varlığa ilişkin varsa ayrılmış amortisman tutarının 500 Net Değer Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yapılan inceleme neticesinde başka kurum ve kuruluşlar tarafından Yozgat Belediyesine muhtelif yıllarda toplam 38 adet taşınmazın tahsis edildiği görülmüştür. Ancak, bahsedilen tahsislerin muhasebe kayıtlarının yapılmaması nedeniyle 252 Binalar, 257 Birikmiş Amortismanlar ve 500 Net Değer Hesaplarının hatalı bilgi içermesine neden olunmuştur.

Yukarıda anılan mevzuat hükümleri gereğince Belediyeye yapılan tahsislerin muhasebe kayıtlarına alınması ve neticesinde 252 Binalar, 257 Birikmiş Amortismanlar ve 500 Net Değer Hesaplarının mali tablolarda doğru bilgileri yansıtacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Sermaye Taahhütleri Hesabının Kullanılmaması

Belediyenin sahibi olduğu şirkete sermaye artırım kararı alınmasına rağmen 247 Sermaye Taahhütleri hesabının kullanılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 247 Sermaye taahhütleri hesabı ile ilgili olan "Hesabın niteliği" başlıklı 184'üncü maddesinde hesabın, mahalli idarelerin malî kuruluşlar, mal ve hizmet üreten kuruluşlar ve döner sermayeli kuruluşlarla ilgili sermaye taahhütlerinin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiş ve aynı Yönetmelik'in 185'inci sermaye taahhüt tutarlarının bu hesaba alacak, ilgili malî duran varlık hesabına borç kaydedileceği, yerine getirilen sermaye taahhüt tutarlarının bir taraftan bu hesaba borç, taahhüdün yerine getirilme şekline göre ilgili hesaplara alacak; diğer taraftan 830 Bütçe giderleri hesabına borç, 835 Gider yansıtma hesabına alacak kaydedileceği düzenlenmiştir.

04.06.2023 tarih ve 191 sayılı Meclis kararıyla belediyenin %95 oranında ortak olduğu Yozgat Belediyesi Kuruluşu İnş. Tem. ve Tic. Ltd. Şti'nin 26.000.000,00 TL olan sermayesi 50.000.000,00 TL'ye çıkarılmıştır.

Sonuç olarak; 24.000.000,00 TL sermaye artırımına gidilmesi kararı alınmış olmasına karşın bu taahhüt tutarı 247 Sermaye taahhütleri hesabında muhasebeleştirilmemiş, sermaye artırımını gerçekleştikçe doğrudan 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabına kaydedilmiştir. Yapılan bu hatalı muhasebe kayıtlarının mevzuata uygun bir şekilde düzeltilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Çamlık Milli Parkı Mesire Alanı İşletmesinde Gerekli Tedbirlerin Alınmaması Sonucu Gelir Kaybına Neden Olunması

Belediye tarafından işletilen Çamlık Milli Parkı Mesire Alanı'na ilişkin defter, belge, kamera kayıtları ve yerinde yapılan incelemeler neticesinde;

- 1) Mesire alanının giriş/çıkışı için herhangi bir turnike sistemi kurulmadığı,
- 2) Mesire alanının giriş/çıkışında ve girişinde bulunan kamera tesisatının görüş alanının, giriş/çıkışı ve para alışverişi yapılan gişeyi tamamen görecek şekilde ayarlanmadığı, dolayısıyla mesire alanına yapılan kişi ve araç giriş/çıkışların sağlıklı bir şekilde takip edilemediği,
- 3) Gişede çalışan personelin para alışverişini ve kesilen fişleri gören bir kamera olmaması nedeniyle para alışverişine ilişkin gerekli takibin yapılamadığı,
- 4) Kamera kayıtlarının bir aydan daha kısa bir süre kayıt alabildiği ve daha sonrasında kayıtların silindiği,
- 5) Yozgat Belediyesi İşletme ve İştirakler Şube Müdürlüğü bünyesinde bulunan tesiste suistimallerin önlenmesine ilişkin yukarıda sayılan hususları engelleyecek gerekli önlemlerin alınmadığı gibi herhangi bir denetimin de yapılmadığı,

tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 8'inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu, 11'inci maddesinde; üst yöneticilerin, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımının sağlanmasından, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve bu Kanun'da belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumlu olduğu, 68'inci maddesinde de; dış denetimin kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli olarak kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi suretiyle de gerçekleştirileceği hüküm altına alınmıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 11'inci maddesinde ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletme olarak tanımlanmıştır. Aynı Kanun'un 12'nci maddesinde bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişi olarak tanımlanan tacire, Kanun'un 18'inci maddesinde ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etme yükümlüğü getirilmiştir.

Yukarıda bahsi geçen mevzuat hükümleri çerçevesinde, bir ticari işletme olan Çamlık Milli Parkı Mesire Alanı İşletmesi'nin gelir sağlama amacı bulunmaktadır. Ayrıca söz konusu ticari işletmenin taciri konumunda olan, Yozgat Belediyesi İşletme ve İştirakler Şube Müdürlüğü'nün de ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etme yükümlüğü bulunmaktadır. Ancak yukarıda belirtilen denetim tespitleri çerçevesinde değerlendirme yapıldığında, Belediye organlarınca gerekli denetim ve gözetimin zamanında yapılmaması, alınması gereken tedbirlerin alınmaması nedeniyle gelir kaybına uğranıldığı görülmektedir.

Sonuç olarak; İdarenin yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde faaliyetlerine devam etmesi, gelir kaybına uğranılmaması, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması adına Belediye faaliyetlerinin daha fazla kamu kaynağına ihtiyaç duymayacak şekilde sürdürülebilir kılınması için gerekli tedbirleri almasının gerekmektedir.

BULGU 2: Elektrik Faturalarının Zamanında Ödenmemesi Nedeniyle Gecikmeye Düşülmesi ve Gecikmeden Kaynaklı Borçların Mali Tablolara Kaydedilmemesi

Kurum tarafından elektrik faturalarının zamanında ödenmemesinden dolayı borçların oluştuğu, borçlara ilişkin gecikme zammının/faizinin tahakkuk ettiği ancak gecikmeden kaynaklı borçların mali tablolara kaydedilmediği, elektrik faturalarından kaynaklı biriken bu borç yükünden dolayı Kurumun yapacağı diğer ödemeleri de zamanında yapamamasına sebebiyet verdiği tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesine göre; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.

Aynı Kanun'un "Giderin Gerçekleştirilmesi" başlıklı 33'üncü maddesine göre; bütçelerden bir giderin yapılabilmesi için iş, mal veya hizmetin belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak alındığının veya gerçekleştirildiğinin, görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanması ve gerçekleştirme belgelerinin düzenlenmiş olması gerekir. Giderlerin gerçekleştirilmesi; harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlanır.

Yine aynı Kanun'un "Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar" başlıklı 34'üncü maddesine göre ise; ödeme emri belgesine bağlandığı halde ödenemeyen tutarlar, bütçeye gider yazılarak emanet hesaplarına alınır ve buradan ödenir. Kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "32 Faaliyet borçları" başlıklı 247'nci maddesine göre; bu hesap grubu, ödeme emri belgesine bağlandığı halde henüz hak sahiplerine ödenemeyen bütçe emanetleri ve mal alınıp, hizmet gördürülerek gider gerçekleşmiş olmakla birlikte ödeneği bulunmadığı için ödenemeyen bütçeleştirilecek borçların

izlenmesi için kullanılır. Faaliyet borçları niteliklerine göre bu grup içinde açılacak; 320 Bütçe Emanetleri Hesabı, 322 Bütçeleştirilecek Borçlar Hesabı ve 329 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabından oluşur.

Aynı Yönetmelik'in "42 Faaliyet borçları" başlıklı 316'ncı maddesine göre de faaliyet borçları hesap grubu, kamu idarelerinin mal ve hizmet alımları nedeniyle ya da diğer nedenlerle ortaya çıkan ve vadesi bir yılı aşan borçlarının izlenmesi için kullanılır. Faaliyet borçları, niteliklerine göre bu grup içinde açılacak 429 Diğer Faaliyet Borçları Hesabından oluşur.

Mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere; kamu kaynağının kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu, giderlerin gerçekleştirilmesinin harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlandığı, kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderlerin, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödendiği, ancak giderlerin ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faizi gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verildiği, ödeme emri belgesine bağlandığı halde henüz hak sahiplerine ödenemeyen bütçe emanetleri ve mal alınıp, hizmet gördürülerek giderler gerçekleşmiş olmakla birlikte, ödeneği bulunmadığı için ödenemeyen bütçeleştirilecek borçların da faaliyet borçları hesaplarında izlenmesinin gerektiği anlaşılmaktadır.

Yerinde denetim çalışmaları sırasında yapılan tespitler neticesinde 2023 yılında toplam 121.694.933,90 TL elektrik fatura bedeli ödendiği, 2023 yılı itibariyle 1.705.887,20 TL gecikme faizi tahakkuk ettirildiği tespit edilmiştir. Ödemesi gerçekleştirilen 121.694.933,90 TL'nin içerisinde de aylar itibariyle yüksek tutarlarda gecikme faizinin ödendiği, ayrıca elektrik dağıtım firmasının zaman zaman belediye birimlerinin elektriğini kestiği de görülmüştür.

Sonuç olarak, İdarenin elektrik faturalarının zamanında ödenmemesinden dolayı gecikmeye düştüğü, gecikmeye ilişkin gecikme zammının/faizinin tahakkuk ettiği, bu biriken borcun Kurumun ödeme dengesinde sorunlara sebebiyet verdiği ve gecikmeden kaynaklı borçların mali tablolara kaydedilmediği tespit edilmiş olup, yaşanan sorunların başka olumsuz sonuçlara yol açmaması için ilgili tedbirlerin ivedilikle alınması gerekmektedir.

BULGU 3: Zarar Eden Belediye Şirketine Sermaye Artırımı Yoluyla Sürekli Kaynak Aktarılması

Yıllar itibari ile zarar eden Belediye şirketine zarar etmesine rağmen sermaye artırımı yoluyla kaynak aktarımı yapılarak kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasının sağlanmadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 8'inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu, 11'inci maddesinde; üst yöneticilerin, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımının sağlanmasından, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve bu Kanun'da belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumlu olduğu, 68'inci maddesinde de; dış denetimin kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli olarak kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi suretiyle de gerçekleştirileceği hüküm altına alınmıştır.

Belediye hesap ve işlemleri üzerinde yapılan incelemede; sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına Yozgat Belediyesinin sahip olduğu YBK Ltd. Şti.'ye yıllar itibariyle zarar etmesine rağmen sermaye artırımı yoluyla kaynak aktarıldığı görülmüştür. Son üç yıl içerisinde aktarılan sermaye tutarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 9: Şirkete Aktarılan Sermaye Tutarları

Şirketin Adı	Belediye Sermaye Payı (%)	Şirket Tarafından Son 3 Yıl İçerisinde Yapılan Sermaye Artırımı (TL)	Belediyenin Son 3 Yılda Katıldığı Sermaye Artırımı (TL)	Şirketin 2023 Yılı Zararı (TL)
YBK Ltd. Şti	%95	41.025.000,00	38.973.750,00	11.509.289,54

Ayrıntısı tablodan görüleceği üzere; çoğu yıllar sermayesine oranla yüksek oranlarda zarar etmesine rağmen YBK Ltd. Şti.'ye son üç yılda toplamda 38.973.750,00 TL sermaye artırımı yoluyla kaynak aktarıldığı görülmektedir. 2022 yılında gerçekleşen bütçe giderinin 424.140.090,39 TL ve kamulaştırma dahil sermaye giderlerinin 55.269.144,71 TL olduğu ve Belediyenin yüksek borç ve faiz yükü nedeniyle cari giderlerini bile karşılamada zorlandığı göz

önüne alındığında, şirket zararları dolayısıyla aktarılan 38.973.750,00 TL daha bir önem arz etmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması adına şirket faaliyetlerinin daha fazla kamu kaynağına ihtiyaç duymayacak şekilde sürdürülebilir kılınması için gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 4: Pazarlık Usulü (21/f) ile Yapılan İhalelerde Hatalı İşlemlerin Bulunması

Kurum tarafından pazarlık usulü ile yapılan ihalelerde bazı hatalı işlemlerin yapıldığı tespit edilmiştir.

a) Atık Getirme Merkezi Kurulumu İçin Malzeme Alım İhalesinde Kamu İhale Kanunu'nda Yer Alan Temel İlkeler Aykırı İşlemlerin Yer Alması

Kurum tarafından atık getirme merkezi kurulumu için pazarlık usulü ile yapılan malzeme alımında ihale sürecinin Kamu İhale Kanununda yer alan temel ilkelere biri olan rekabeti ortadan kaldıracak şekilde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; *"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi güvenirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur."* Denilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Pazarlık Usulü" başlıklı 21'inci maddesinde;

"Aşağıda belirtilen hallerde pazarlık usulü ile ihale yapılabilir:

a) Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihale sonucunda teklif çıkmaması.

...

f) İdarelerin yaklaşık maliyeti ellimilyar Türk Lirasına (Birmilyondörtüyüzotuzdokuzbinbeşyüzkırkç Türk Lirasına) kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları.

(b), (c) ve (f) bentlerinde belirtilen hallerde ilan yapılması zorunlu değildir. İlan yapılmayan hallerde en az üç istekli davet edilerek, yeterlik belgelerini ve fiyat tekliflerini

birlikte vermeleri istenir.

...

Bu madde kapsamında yapılacak ihalelerde, ilk fiyat tekliflerini aşmamak üzere isteklilerden ihale kararına esas olacak son yazılı fiyat teklifleri alınarak ihale sonuçlandırılır.”

Hükümleri yer almaktadır.

2023/93477 ihale kayıt numaralı “Atık Getirme Merkezi Kurulumu İçin Malzeme Alımı” için yapılan 21/f pazarlık usulü ile yapılan alımda kamu ihale kanununun temel ilkelerinden biri olan rekabeti engelleyecek şekilde ihalenin gerçekleştirildiği görülmüştür.

Pazarlık usulünde ilan yapılmayan hallerde en az üç istekli davet edilir ve bu üç isteklinin yeterlilik belgeleri ve fiyat tekliflerini süresi içinde vermeleri istenir. Pazarlık usulü ile yapılan ihaleye davet edilen üç istekliden birinin teklif vermesi ise ihalenin sonuçlandırılması için yeterlidir.

2023/93477 ihale kayıt numaralı mal alımı incelendiğinde; pazarlık usulü ile yapılan bu ihale için aşağıdaki 3 istekli firma ihaleye davet edilmiştir.

İhaleye davet edilen bu üç firmadan yalnızca bir firmanın teklif verdiği ve ihaleyi bu firmanın kazandığı ve sonuç olarak sözleşmenin aynı firma ile imzalandığı görülmüştür.

Yapılan inceleme neticesinde; ihaleye davet edilen isteklilerden bir tanesi bir şahıs şirkettir. Ve bu şirketin sahibi olan kişi aynı zamanda ihaleyi kazanan firmanın da %50 ortağı olduğu tespit edilmiştir.

Pazarlık usulü ile yapılacak alımlarda davet edilecek istekliler seçilirken, Kamu İhale Kanunu’nda yer alan temel ilkeleri de gözeterek şekilde mevcut işi yapmaya ehil, birbiri ile ortaklık, yönetim, kontrol vb. ilişkisi olmayan bağımsız firmaların seçilerek davet edilmesi ve tekliflerin alınması gerekmektedir. Yukarıda bahsi geçen pazarlık usulü ile yapılan ihalede ise davet edilen şahıs şirketi sahibinin aynı zamanda ihaleyi kazanan firmanın da %50 ortağı olması hasebiyle bir anlamda aynı kişiye ait iki firmanın ihaleye davet edildiği sonucu ortaya çıkmaktadır. İhalelerde şeffaflık, eşitlik ve rekabet ilkesi gereği, istekliler arasında ayırım yapmadan ihaleye katılım yeterliliği olan herkese ihalelere katılma fırsatı tanınması, dolayısıyla ihalede amaçlanan en uygun satın alma koşullarının sağlanması gerekmektedir. Yapılan hatalı

uygulama neticesinde, ihalede rekabet koşullarının sağlanmadığı yani Kamu İhale Kanunu'nun en önemli temel ilkelerine uyulmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak pazarlık usulü ile yapılan ihalelerde ihaleye konu işi yapabilme yeterliliğine sahip, birbirinden bağımsız, en az üç farklı firmanın ihaleye davet edilmesi ve yapılan tüm ihale işlemlerinde Kamu İhale Kanunu'nda yer alan temel ilkelere riayet edilmesi gerekmektedir.

b) Pazarlık Usulü ile Yapılan Bazı İhalelerde Uygun Rekabet Ortamının Oluşturulmaması ve İdare Tarafından Pazarlık Usulünün Temel İhale Yöntemi Olarak Seçilmesi

Pazarlık usulü ile yapılan bazı ihalelerde uygun rekabet ortamının oluşturulmadığı ve yapılan ihalelerin büyük kısmını 21/f ile yapılan ihalelerin oluşturduğu tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; *"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur."*

Denilmektedir.

Denetim çalışmaları neticesinde; pazarlık usulü ile yapılan ihalelerin büyük bölümünde uygun rekabet ortamını sağlayacak şartların oluşturulmadığı görülmüştür. Bu çerçevede gerçekleştirilmiş bazı alımlara aşağıda yer verilmiştir.

- 2023/1195348 Elektrik Malzemeleri Alımı
- 2023/813693 Asfalt Plentine Elektrik Malzemesi Alımı
- 2023/368515 Elektrik Malzemesi Alımı
- 2023/217674 Elektrik Malzemeleri Alımı
- 2023/155600 Elektrik Malzemesi Alımı

Örnek olarak verilen bu ihalelerin tamamı pazarlık usulü (21/f) ile yapılmış olup, her birinde davet edilen üç istekli ve ihaleyi kazanan firmanın aynı olduğu görülmektedir. İhalelere, ihaleyi kazanan firma dışında ihaleye davet edilen firmaların hiçbirinin teklif vermediği tespit edilmiştir. Davet edilen firmaların teklif vermemesine rağmen sürekli olarak aynı türden malzeme alımlarına ilişkin ihalelere davet edilmesi, o ihalelerde Kamu İhale Kanunu'nun temel ilkelerinin göz ardı edildiğini göstermektedir.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nda “*Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir*” hükmü yer almakta olup, hüküm kamu ihalelerinde şeffaflık ve rekabeti sağlamak, dolayısıyla ihtiyacın en uygun şartlarda teminine imkân verecek ortamı oluşturmak amacına hizmet etmektedir. Açık ihale usulü, belirli şartları taşıyan tüm isteklilerin ihaleye katılmasına imkân tanıyarak ihtiyaçların temininde en uygun rekabet koşullarını sağlayan usul olarak değerlendirilmektedir.

Mevzuatta belirtilen hükümler ışığında; temel ihale yöntemi olarak açık ihale usulünün seçilmesi gerektiği fakat şartların oluşması durumunda Kanun'da sayılan diğer ihale yöntemlerinin de idarelerce seçilebileceği belirtilmiştir. Yozgat Belediyesi tarafından 2023 yılında toplam 65 adet ihale yapılmış olup bunların 35 tanesinde pazarlık usulünün (21/f) seçildiği görülmüştür. Kurumun mal, hizmet veya yapım işi alımlarını genel olarak limitler dahilinde kaldığı sürece doğrudan temin yöntemi ile, doğrudan temin limitini aşması durumunda 21/f pazarlık usulü yöntemi ile, pazarlık usulündeki limitlerin de aşılması durumunda açık ihale yöntemi ile gerçekleştirdiği görülmüştür. Açık ihale usulü yerine doğrudan temin ve pazarlık usulünün benimsenmiş olması kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasının da önüne geçmektedir.

Sonuç olarak; Kurumun, gerçekleştireceği alımlarda 4734 Sayılı Kanun'un belirlediği temel ihale usullerine öncelik vermesi, ihtiyaç duyulması halinde (21/f) pazarlık usulü ile yapılacak alımlarda ise firma seçimi ve benzeri süreçlerin yürütülmesinde yine Kanun'da sayılan temel ilkeler çerçevesinde hareket edilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Araç Kiralama Alımlarında Teknik Şartnamede Belirtilen Kriterlere Uygun Olmayan Araçların İdareye Teslim Edilmesi ve İdare Tarafından Gerekli Yaptırımların Uygulanmaması

İdare tarafından 2023 yılında ihalesi gerçekleştirilen 2023/39599 ihale kayıt numaralı Araç Kiralama Hizmet Alımı İşisi kapsamında ve 2023 yılında aynı yükleniciden doğrudan temin yöntemi ile edindiği araç kiralama hizmet alımları kapsamında teslim alınan bazı araçlar Teknik Şartnamede yazılı en düşük model yılına ilişkin şartları taşımamasına rağmen yüklenici hakkında sözleşmede yer alan yaptırımlar uygulanmamıştır.

a) 2023/39599 ihale kayıt numaralı Araç Kiralama Hizmet Alımı İşisi'nin Teknik Şartnamesi'nde yer alan araçlar için en düşük model yılının 2018 olarak belirlenmesine rağmen, belirtilen şartları sağlamayan daha düşük model yılına sahip araçlar İdarece kabul edilmiştir.

Mezkûr hizmet alımı işine ait Sözleşme'nin 8'inci maddesinde;

“Sözleşmenin ekleri;

8.1. İhale dokümanı, bu sözleşmenin eki ve ayrılmaz parçası olup, İdareyi ve Yükleniciyi bağlar. Ancak, sözleşme hükümleri ile ihale dokümanını oluşturan belgelerdeki hükümler arasında çelişki veya farklılık olması halinde, ihale dokümanında yer alan hükümler esas alınır.

8.2. İhale dokümanını oluşturan belgeler arasındaki öncelik sıralaması aşağıdaki gibidir:

1) Hizmet İşleri Genel Şartnamesi,

2) İdari Şartname,

3) Sözleşme Tasarısı,

4) Birim fiyat tarifleri (varsa),

5) Özel Teknik Şartname (varsa),

6) Teknik Şartname,

7) Açıklamalar (varsa), “

Yine mezkur sözleşmenin 16'ncı maddesinde;

“Sözleşmeye aykırılık halleri, cezalar ve sözleşmenin feshi...

16.1.1. Bu sözleşmenin 16.1.2 nci maddesinde yer alan özel aykırılık ve 16.1.3 üncü maddesinde yer alan ağır aykırılık halleri dışında, sözleşme hükümlerine uyulmaması halinde uygulanacak ceza oranı, ilk sözleşme bedelinin Binde 6'dır. Aynı fiilin tekrarı halinde bu oran %50 artırımlı uygulanır.”

Hükümleri yer almaktadır.

İlgili sözleşmede yüklenicinin teknik şartname hükümlerine uymaması durumunda karşı karşıya kalacağı yaptırımlara yer verilmemiştir. Fakat sözleşmenin 8'inci maddesinde belirtildiği gibi ihale dökümanı yükleniciyi açısından bağlayıcı olduğu ve teknik şartnamenin de ihale dökümanlarından biri olduğu hususu açık bir şekilde maddede yer almaktadır. Yine 16'ncı maddede sözleşmeye aykırılık halleri, cezalar ve sözleşmenin feshine dair hususlar yer

almaktadır. Bu maddede 16.1.2'nci maddede yer alan özel aykırılık halleri ve 16.1.3'üncü maddede yer alan ağır aykırılık halleri dışında sözleşme hükümlerine uyulmaması halinde verilecek cezanın Binde 6 olarak belirlendiği, aynı fiilin tekrarı durumunda ise cezanın %50 artırımlı uygulanması gerektiği belirtilmiştir.

İhale kapsamında İdareye teslim edilen araçların incelenmesi neticesinde; yukarıda tabloda ayrıntısı belirtilen araçların model yıllarının Teknik Şartname'ye uygun olup olmadığına ilişkin İdare tarafından herhangi bir tespit yapılmadığı gibi, muayene kabul komisyonlarınca da herhangi bir tutanak düzenlenmediği, bu nedenle Teknik Şartnameye aykırılıkların düzeltilmesi hususunda yükleniciye herhangi bir ihtarda bulunulmadığı, bunun sonucu olarak da herhangi bir cezai yaptırımın uygulanmadığı tespit edilmiştir.

Yüklenici, yüklenmiş olduğu edimini ifa ederken sözleşme ve eki belgelere uygun olarak hareket etmeli, teknik şartnameye aykırılık teşkil edecek hususlardan kaçınmalıdır. İdare ise, yüklenicinin ifa ettiği edimin sözleşme ve eki belgelere uygun olup olmadığını kontrol etmek, uygun olmayanları tespit ettirerek uygun hale getirtmek ile yükümlüdür. Bu bakımdan İdarece yapılacak muayene ve kontroller, işin şartnamesinde yazıldığı şekilde yapılmasının sağlanması açısından önem arz etmektedir.

b) Aynı yükleniciden doğrudan temin kapsamında yine çeşitli araçlar kiralanmış olup, ilgili teknik şartnamede; araçların 0-5 yaş arası ve kapalı kasa panelvan olacağı belirtilmiştir. Ancak bu hizmet yöntemi ile teslim alınan araçların da teknik şartnamede belirtilen model yılı şartlarına uymadığı görülmüştür.

Doğrudan temin kapsamında yapılan bu hizmet alımında yüklenici ile bir sözleşme yapılmamış olup, teknik şartnamede belirtilen hususlara uyulmaması durumunda yükleniciye hangi yaptırımların uygulanacağı da belirtilmemiştir.

Her ne kadar yüklenici ile sözleşme yapılmamış olsa dahi, yapılan bu hizmet alımında teknik şartname belirlenmiş olup kiralanacak aracın niteliği ve model yılı net olarak belirtilmiştir. Hizmet Alımları Muayene ve Kabul Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesinde;

“Muayene ve kabul komisyonlarının görevleri

Muayene ve kabul komisyonu, 8 inci maddede belirtilen hükümlere göre kurulduğu tarihten itibaren, on (10) günü geçmemek üzere idarece belirlenen süre içinde işyerine, işyeri öngörülme yen işlerde ise sözleşmesinde işin kabulü için belirlenen yere giderek yüklenici

tarafından gerçekleştirilen işleri Hizmet İşleri Genel Şartnamesinin 44 - 49 uncu maddelerine göre inceler, muayene eder ve işin niteliğinin ihtiyaç göstermesi halinde gerekli gördüğü kısımların incelemesini ve gerekli görürse işletme ve çalışma deneylerini yapar. Kabule engel bir durum bulunmadığı takdirde, işin kabulünü yapar.”

Denilmektedir.

Aynı yönetmeliğin 10’uncu maddesinde; “a) Kabul sırasında tespit edilen kusur ve noksanlıkların kabul yapılmasına engel olmayacak nitelikte bulunması halinde kabul tutanağı düzenlenir. Ancak kusur ve noksanlıklar tutanakta açıkça gösterilir ve tamamlanmaları için verilen süre tutanakta belirtilir. Bu şekilde tanzim edilen tutanaktan birer nüsha kontrol teşkilatına ve yükleniciye verilir. Kabul tutanağı, kusur ve noksanlıkların tamamlandığının kontrol teşkilatı tarafından tespit edilmesi ve bu tespitin, tutanağın altına yazılmasından sonra işleme konulur. b) Kabul sırasında tespit edilen kusur ve noksanlıklar kabule engel olacak nitelikte bulunduğu takdirde; kabulü engelleyen kusur ve eksiklikler bir tutanakla tespit edilir ve kabul işlemi yapılmaksızın kusur ve eksikliklerin giderilmesi için bir süre belirlenerek durum idareye bildirilir. Kabul muayenesi noksan ve kusurların giderilmesinden sonraya bırakılır. İdare bu kusur ve eksikliklerin giderilmesi hususunu yükleniciye bildirir.”

Hükümleri yer almaktadır.

İdarenin yukarıda yer alan Hizmet Alımları Muayene ve Kabul Yönetmeliği'nin ilgili maddelerine göre doğrudan temin kapsamında teslim alınan araçların teknik şartnameye uygun olup olmadığını kontrol etmekle yükümlü olduğu ve kabule engel bir durum bulunmadığı takdirde işin kabulünün yapılacağı, kabule engel bir durumun tespiti durumunda kusur ve eksikliklerin giderilmesi adına bir süre verileceği ve durumun yükleniciye bildirileceği belirtilmiştir.

İdare yüklenicinin ifa ettiği edimin sözleşme ve eki belgelere uygun olup olmadığını kontrol etmek, uygun olmayanları tespit ettirerek uygun hale getirtmek ile yükümlüdür. Bu bakımdan İdarece yapılacak muayene ve kontroller, işin şartnamesinde yazıldığı şekilde yapılmasının sağlanması açısından önem arz etmektedir.

Diğer taraftan, idare doğrudan temin kapsamında yapmış olduğu araç kiralama işlerinde sözleşme düzenlenmesi, idarenin takdirinde bir husus olmakla birlikte özellikle bir defada yapılmayacak alımlarda, bir başka ifadeyle işin gerçekleştirilmesinin belli bir süreye bağlı olduğu mal, hizmet veya yapım işlerinde sözleşme düzenlenmesi gerekir. Sözleşme yapılması

hukuki uyumsuzlukların çözümünde ve tarafların hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesinde önem arz ettiğinden, işin tamamlanmasının belli bir süreyi gerektirdiği durumlarda sözleşme düzenlenmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak; idare doğrudan temin kapsamında yapmış olduğu hizmet alımlarında muayene kabul komisyonu işlemlerini titizlikle gerçekleştirmesi, sözleşme ve teknik şartnamaya göre gereken cezaî yaptırımların uygulanması ve gerçekleşme süresi belirli bir süreyi gerektiren alımlarda yüklenici ile sözleşme yapılması, mevzuata uygunluğun sağlanması açısından önem arz etmektedir.

BULGU 6: Kira Süresi Sona Eren Taşınmazların Kiracılarının Tahliye Edilmemesi

Belediyeye ait taşınmaz kiralamaalarının incelenmesinde, İdarenin mülkiyetinde bulunan ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre ihaleye çıkarak kiraya verdiği taşınmazların, kira süresi sonunda yeniden ihale düzenlemeden encümen kararı ile süre uzatımı yoluyla aynı kişilere kiraya verildiği ve yine taşınmazların ihale yapılmadan kişiler arasında devrine izin verildiği tespit edilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesi ile belediye mülkiyetindeki taşınmazların ancak bu Kanun hükümlerine göre kiraya verilebileceği, "Kiralarda sözleşme süresi" başlıklı 64'üncü maddesi ile belirli istisnalar haricinde, kiraya verilecek taşınmazların kira süresinin on yıldan çok olamayacağı ve taşınmazların üçüncü kişilere kiralanması işlemlerinin ise aynı Kanun'un 35'inci maddesinde sayılan ihale usulleri çerçevesinde yürütülmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesinde; kamu idarelerine ait taşınmazlara ilişkin kira sözleşmelerinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, işgal edilen taşınmaz malın idarenin talebi üzerine bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edileceği ve kira sözleşme bitim tarihi ile tahliye tarihi arasında ecrimisil alınacağı belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinde; 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı ifade edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır." hükmünün Anayasaya aykırılığı savıyla açılan iptal davasına ilişkin Anayasa Mahkemesinin 08.12.2011 tarih ve 2010/77 E., 2011/163 K. No.lu Kararında; kamu hizmetlerinin sürekli, düzenli ve sistemli bir şekilde sürdürülebilmesi için kamu yararı amacıyla, belediyelere ait taşınmazların, kira sözleşmesi sonunda tahliyelerine ve ecrimisil ödenmesine ilişkin itiraz konusu kuralın Anayasa'nın hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yönünün bulunmadığı ve diğer kişiler ile aynı hukuksal konumda bulunmayan belediyelerin, kiraya verdikleri taşınmazlar hakkında, kira sözleşmesi sonunda farklı bir tahliye usulü öngörülerek ayrı hukuksal işleme tabi tutulmasında eşitlik ilkesine aykırılıktan söz edilemeyeceği belirtilmiştir.

Konusu, dava sebebi ve tarafları aynı olan ve kira sözleşme süresi sona eren özel idareye ait taşınmazın yeniden 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu gereği ihale prosedürü sonucu mu kiraya verileceği, yoksa kira sözleşmesinin 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkındaki Kanun gereği kendiliğinden mi uzamış sayılacağı hususu ile ilgili Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 28.06.2010 gün ve 2010/2636 E., 2010/9564 K. sayılı Kararı ile Danıştay 8. Dairesinin 06.05.2011 gün ve 2010/2150 E., 2011/2555 K. sayılı Kararı arasında çıkan kesin hüküm uyuşmazlığın giderilmesi için özel idare tarafından Uyuşmazlık Mahkemesine başvuru üzerine, Uyuşmazlık Mahkemesinin 04.09.2014 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 30.12.2013 tarih ve 2012/328 E., 2013/1752 K. No.lu Kararında; "6570 sayılı Kanununun 14. maddesi ile de devlete ait taşınmaz malların 2490 sayılı Kanuna göre kiraya verilmesi halinde de bu Kanun'un uygulanacağına belirtildiği, ancak 2490 sayılı Kanun'un 01.01.1984 tarihinden itibaren 2886 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmış olması nedeniyle, kira sözleşmelerinin süre bitiminde aynı koşullarla bir yıl daha uzatılmış sayılacağına ilişkin 6570 sayılı Kanununun 11'inci maddesinin, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamına giren yerler hakkında uygulanmayacağı, 2886 sayılı Kanunda sayılan idarelerin mülkiyetindeki taşınmazların kiralanmasının, yasa koyucu tarafından 2886 sayılı Kanun kapsamına dahil edildiği ve 6570 sayılı Kanun kapsamından çıkarıldığı, uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak mevzuattaki önceliğin, özel kanun niteliğindeki 2886 sayılı Kanunda olması gerektiği, anılan Kanunla il özel idarelerine ait taşınmazların kiralanmasına ilişkin sözleşmelerin sona ermesi konusunda özel bir düzenleme getirilmiş olduğu" belirtilmiş ve hüküm uyuşmazlığı Danıştay kararı lehine giderilmiştir.

Sayıştay Genel Kurulunun 21.01.1993 gün ve 4761/1 sayılı Kararı'nda; 2886 sayılı Kanun'a göre kiraya verilen taşınmazlara 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanması imkânının olmadığı, belediyeler tarafından 2886 sayılı Kanun'a göre kiraya verilen gayrimenkullere ait kira sözleşmelerinin yenilenmesi veya sona erdirilmesi konularında 2886 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiği ifade edilmiştir.

Danıştay 13. Hukuk Dairesinin 2015/2941 E. , 2015/3023 K. No.lu Kararı'nda; *“İdarenin ihale işlemlerini Devlet İhale Kanunu'nda yer alan ihalede açıklık, rekabetin sağlanması ve kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ilkeleri uyarınca ihale usul ve kurallarına göre gerçekleştirmesi zorunludur. Bu nedenle, idare, mevcut ihtiyaçlarının devam etmesi durumunda dilediği kişi ile kira sözleşmesini yapamayacağından ve kanuna aykırı şekilde kira sözleşme süresini uzatamayacağından, kendisine ait taşınmazları 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda öngörülen ilke ve kurallara göre yeniden ihale etmesi gerekir.*

Söz konusu büfe, kira sözleşmesinin süresi dolduktan sonra yukarıda öngörülen mevzuat hükümleri uyarınca ancak ihale yoluyla kiralanabileceğinden, sözleşme süresi sonunda sözleşmenin yenilenmeyerek anılan yerin ihale yoluyla kiralanacağına dair dava konusu işlemde hukuka aykırılık, davanın reddine ilişkin Mahkeme kararında ise sonucu itibarıyla hukukî isabetsizlik bulunmamaktadır.”,

Yapılan incelemede, Yozgat Belediyesi tarafından farklı yıllarda kiralanıp kiralama süresi sona eren 201 adet taşınmaz olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu taşınmazlara ilişkin, kiracılar halihazırda kiracılığına devam etmekte olup, temerrüde düşen 117 kiracının 2.423.286,86 TL anapara borcu, 910.510,99 TL gecikme faizi borcu ve toplamda 3.333.797,85 TL borcu bulunmaktadır.

Kiralama süresi biten bazı taşınmazlara ilişkin ise tahliye işlemlerinin yapılmadığı, bunun yanında ihale yapılmadan encümen kararı ile kişiler arasında devrine izin verilerek yukarıda anılan mevzuat hükümlerine aykırı hareket edildiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda anılan mevzuat hükümleri gereğince idarenin mülkiyetinde bulunan taşınmazların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda yer alan esaslar ve süreler dâhilinde ihale yapılmak suretiyle tekrardan kiraya verilmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Araç Kiralama Hizmet Alımında Teknik Şartname Hazırlanmaması ve Alımda Rekabeti Engelleyici Hususlar Bulunması

İşletme ve İştirakler Müdürlüğü tarafından Yozgat Belediyesi İktisadi ve Sosyal Tesisler İşletmesi Termal Aquaparkın servis ihtiyacı için araç kiralaması ihtiyacına binaen yapılan hizmet alımında belirli marka ve modeli işaret eden özelliklere yer verildiği, hizmet alımına ilişkin teknik şartnamenin hazırlanmamış olduğu tespit edilmiştir.

a) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde;

"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur" denilmektedir.

Aynı Kanun'un "Şartnameler" başlıklı 12'nci maddesinde;

"(...)

İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin teknik kriterlerine ihale dokümanının bir parçası olan teknik şartnamelerde yer verilir. Belirlenecek teknik kriterler, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olacak, rekabeti engelleyici hususlar içermeyecek ve bütün istekliler için fırsat eşitliği sağlayacaktır.

Teknik şartnamelerde, varsa ulusal ve/veya uluslararası teknik standartlara uygunluğu sağlamaya yönelik düzenlemeler de yapılır. Bu şartnamelerde teknik özelliklere ve tanımlamalara yer verilir. Belli bir marka, model, patent, menşei, kaynak veya ürün belirtilemez ve belirli bir marka veya modele yönelik özellik ve tanımlamalara yer verilmeyecektir.

Ancak, ulusal ve/veya uluslararası teknik standartların bulunmaması veya teknik özelliklerin belirlenmesinin mümkün olmaması hallerinde "veya dengi" ifadesine yer verilmek şartıyla marka veya model belirtilebilir" hükmüne yer verilmiştir.

Mevzuat hükümlerinden de anlaşıldığı üzere, teknik şartnamelerde verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olarak özellik ve tanımlamalara yer verilecek ancak rekabeti engelleyici hususlara yol açabilecek marka, model, menşei vb. ifadeler belirtilmeyecektir.

Yapılan inceleme neticesinde, termal aquapark için servis kiralama işinde kiralanan araç için Ford Transit marka servis aracı kiralanaacağı belirtilmiştir. Anılan mevzuat

hükümlerine aykırı olarak belirli marka ve modeli işaret eden hususlara yer verildiği ve bu şekilde kapsamın daraltılarak teklif verebilecek istekli sayısının sınırlandırıldığı, mevzuatın öngördüğü rekabet ortamının oluşturulamadığı tespit edilmiştir. Bu itibarla Kamu İhale Kanunu'nun temel ilkelerinden olan rekabet ilkesinin tesis edilmesi açısından, rekabeti engelleyecek şekilde marka ve modeli işaret eden ifadelerle yer vermeksizin teknik şartnamelerin hazırlanması gerekmektedir.

b) Teknik şartname 4734 sayılı Kanun'un "Şartnameler" başlıklı 12'nci maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddede, ihale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin teknik kriterlerine ihale dokümanının bir parçası olan teknik şartnamelerde yer verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu maddeye göre, ihale ile yapılan tüm alımlar için teknik şartname düzenlenmesi zorunludur. Çünkü alınacak mal ve hizmetler ile yapım işlerinin teknik özellikleri bilinmeden işin yaklaşık maliyeti tespit edilemeyeceği gibi ihale sonucu imzalanan sözleşmede yer alan edimin ihale dokümanında yer alan edim olup olmadığı muayene ve kabul komisyonu tarafından tespiti de mümkün olmayacaktır.

Doğrudan teminle yapılan alımlarda da gerek fiyat araştırması sırasında gerekse de alımın muayene ve kabulü için bir teknik şartnamenin hazırlanması zorunluluğu Kanundan kaynaklanmasa bile, işin doğası gereği ortaya çıkmaktadır. Teknik şartname hazırlanması ihalelere özgü bir durum olmayıp, ticari hayatın zorunluluklarından biridir.

Yapılan incelemede, termal aquapark servis aracı kiralama hizmet alımında kiralanacak aracın niteliklerini, model yılını belirleyecek hususlar bir teknik şartname ile belirlenmemiştir.

Sonuç olarak, doğrudan temin yöntemi ile yapılan alımlarda teknik şartname hazırlanması bir gereklilik olup, bu husus ayrı bir teknik şartname düzenlenmesi şeklinde olabileceği gibi teklif alma yazısında alıma konu ihtiyacın niteliklerinin belirtilmesi şeklinde de olabilecektir.

BULGU 8: Taşınmazların Kamu Kurum ve Kuruluşları Dışında Gerçek Kişiye Tahsis Edilmesi

Belediyenin mülkiyetinde yer alan taşınmazın gerçek kişiye ücretsiz olarak tahsis edildiği tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer Kuruluşlarla İlişkiler" başlıklı 75'inci maddesinde;

“Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda

c) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

...

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür. Kamu kurum ve kuruluşlarına belediyeler, bağlı kuruluşları ve belediye şirketlerince devir veya tahsis edilen taşınmazlar, kamu konutu ve sosyal tesis olarak kullanılamaz”

Hükümleri yer almaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 47’nci maddesinin birinci fıkrasında; *“Kamu idareleri, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebilirler. Tahsis edilen taşınmaz, amaç dışı kullanılamaz.”* hükmü yer almaktadır.

Yukarıda açıklanan Kanun hükümlerinden anlaşılacağı üzere belediyeler; kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına belediye meclis kararı ile tahsis edebilirler. Ancak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşları dışında kalan gerçek ve tüzel kişilere, derneklere, vakıflara, sivil toplum kuruluşlarına veya meslek kuruluşlarına süresi her ne olursa olsun tahsis işlemi gerçekleştirilmesine olanak veren bir hüküm bulunmamaktadır. Bu tüzel kişiliklere ancak 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun olarak kiralama işlemi yapılabilir.

02.02.2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 16.10.2017 T. 2017/1 E., 5415/1 K. sayılı Sayıştay Genel Kurulu İçtihadı Birleştirme Kararına göre; belediyeler, ancak mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla belediye meclislerinin bu konuya ilişkin alacakları kararla ve sadece mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına taşınmaz tahsis edebileceklerdir.

Ancak yapılan incelemede Belediye Encümenininin 31/03/2021 tarih ve 74 sayılı Kararı ile Belediyeye ait taşınmazın gerçek kişiye süresi net ve yıl olarak belirtilmeden diğer anlamıyla süresiz olarak ve ücretsiz bir şekilde tahsis edildiği görülmüştür.

Sonuç olarak, yukarıda ifade edilen mevzuat hükümleri çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşu niteliğinde olmayan gerçek kişilere taşınmaz tahsis imkânı bulunmayıp, yapılan tahsis işlemlerinin iptal edilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Araç Kiralama Alımları Kapsamında Yabancı Menşeli Araç Temin Edilmesi

İdare, belediye hizmetlerinde kullanılmak üzere binek ve diğer türden araçların kiralanmasına ilişkin gerçekleştirdiği alımlarında, yabancı menşeli araçlar kiraladığı tespit edilmiştir.

237 sayılı Taşıt Kanunu’nun 1’nci maddesinde, belediyelerin bu Kanun hükümlerine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır. Mezkûr Kanun’un 7’nci maddesinin birinci fıkrasında, kurumların taşıt ihtiyaçlarını hizmet alımı suretiyle karşılamalarının esas olduğu ifade edilmiş, 12’nci maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendinde de, “*Hizmet alımı suretiyle edinilecek taşıtların cinsi, adedi, yaşı, hangi hizmetlerde kullanılacağı, kaynağı, yabancı menşeli olup olmayacağı ve diğer hususlar için gerekli esas ve usuller Cumhurbaşkanınca (Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi öncesi “Bakanlar Kurulunca” ifadesi yer almaktaydı) saptanır.*” hükmü yer almıştır.

Bu kapsamda, Bakanlar Kurulu tarafından 2006 yılında 2006/10193 sayılı Kararla “Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller” kabul edilmiştir. Söz konusu Esas ve Usuller’in “Genel esaslar” başlıklı 6’ncı maddesinde, hizmet alımı suretiyle yabancı menşeli binek ve station wagon cinsi taşıt edinilmesi Kanun’un 10’uncu maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen makam ve hizmetler ile sınırlı olacağı ifade edilmiştir.

237 sayılı Kanun’un 10’uncu maddesi 2014 yılında kabul edilen 6519 sayılı Kanun’la

“Bu Kanun kapsamında edinilecek taşıtların menşei, silindir hacimleri ve diğer niteliklerini belirlemeye ve sınırlamalar getirmeye Cumhurbaşkanlığı (Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi öncesi “Bakanlar Kurulu” ifadesi yer almaktaydı) yetkilidir.” şeklinde değiştirilmiştir. Böylece Cumhurbaşkanı (önceden Bakanlar Kurulu) gerektiğinde taşıtların menşeinin yanı sıra diğer özellikleri hakkında da sınırlamalar getirmeye yetkilendirilmiştir. Bu çerçevede, Bakanlar Kurulu tarafından 2014/6425 sayılı Karar’ın ekinde “237 Sayılı Taşıtlar Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karar” kabul edilmiştir.

Söz konusu Karar’a göre, 237 sayılı Taşıtlar Kanunu’na ekli (1) sayılı cetvelde ve son iki sırasında belirtilenler hariç olmak üzere (2) sayılı cetvelde yer alan makamlar ile güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar, koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunanlar ve idarelerin yurtdışı teşkilatları için yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi taşıtlar edinilebilir. Bunlar dışında hibe dahil her ne suretle olursa olsun yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi taşıtlar edinilemez. Ayrıca, yerli muhteva oranı %50’nin altında kalan taşıtlar yabancı menşeli sayılır.

Bakanlar Kurulu Kararı’nda yabancı menşeli araç kullanabilecekler arasında sayılan ve 237 sayılı Kanun’a ekli (1) sayılı cetvel ile son iki sırası hariç olmak üzere (2) sayılı cetvelde yer alan makamlar sınırlı sayıda sayılmıştır. Kanun’da sayılanların dışında kalan makam veya hizmetler için yabancı menşeli araç temin edilmesi mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil edecektir.

2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi’nin “Resmi Taşıtların Edinilmesi ve Kullanılması” başlığı altında; ilgili mevzuatında belirtilen makam ve hizmetler ile ambulanslar hariç olmak üzere, hibe dahil her ne suretle olursa olsun yabancı menşeli taşıtlar edinilmeyeceği, yılı merkezi yönetim bütçe kanununa ekli (T) işaretli cetvelde tasnifi yapılan taşıtlar cinslerinde en az iki marka tarafından yerli menşeli üretimi olmayan taşıtlar hakkında bu hüküm uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Yabancı menşeli araç temin edilebilecek makamlar ile hizmetlere ilişkin yukarıda yer verilen düzenlemeler dışında herhangi bir düzenleme yapılmamış olup belediyeler yabancı menşeli binek araç edinebilecekler arasında yer almamıştır. Diğer bir ifade ile Kanun’a ekli mezkûr cetvellerde belediye teşkilatı içerisinde yer alan herhangi bir makam veya belediye hizmetleri için yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi araç temin edilebileceğine dair bir ibare bulunmamaktadır. Dolayısıyla, belediyelerin herhangi bir makamı veya hizmeti için

yabancı menşeli binek araç temin edilmesi mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil edecektir.

Yapılan inceleme neticesinde belediye hizmetlerinde kullanılan, farklı ihale ve doğrudan temin yöntemleri ile kiralanmış 12 adet binek aracın yukarıda ifade edilen mevzuat hükümlerine aykırı olarak yabancı menşeli olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, taşıt kiralama işlemlerinde yabancı menşeli binek araç temin edilmesi yukarıda ifade edilen mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 10: Temel İhale Usulleri ile Alınması Gereken Mal ve Hizmet Alımlarının Kısımlara Bölünerek Doğrudan Teminle Alınması

Gerçekleştirilen bazı mal ve hizmet alımlarının, parasal limitlerin altında kalacak şekilde kısımlara bölünerek açık ihale usulü yerine doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; *"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi güvenirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur. Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez. Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez",*

"Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise; *"Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin onbeş milyar, diğer idarelerin beşmilyar Türk Lirasını aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımlar."* Hükümleri yer almaktadır.

Kanun'da yer alan eşik değerler ve parasal limitlerin 01.02.2023 tarihinden itibaren uygulanması ile ilgili olarak 25.01.2023 gün ve 32084 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2023/1 numaralı Kamu İhale Tebliği'nde 2023 yılında büyükşehir sınırı dahilinde bulunmayan idareler için doğrudan temin limiti 143.845,00 TL olarak belirlenmiştir. Hem mevzuat hükümleri hem de bütçeleme ve kamusal yönetim ilkeleri gereğince idareler ihtiyaçlarını yıllar itibariyle planlı şekilde temin etmeleri, ayrıca ihtiyacın temininde 4734 sayılı Kanun'da yer alan hükümlere uygun hareket etmeleri gerekmektedir.

Mal ve hizmet alımlarına ilişkin yapılan incelemeler neticesinde;

Tablo 10: Kısımlara Bölünen Mal ve Hizmet Alımları

Yevmiye Tarihi	Yevmiye Numarası	Yapılan İş	Tutar (TL) KDV DAHİL
08.06.2023	5409	Kilit Parke Montajı	164.610,00
23.06.2023	6212	Kilit Parke Montajı	165.200,00
31.07.2023	7436	Kilit Parke Montajı	167.400,00
04.09.2023	8692	Kilit Parke Montajı	168.000,00
22.09.2023	9333	Kilit Parke Montajı	167.970,00
30.10.2023	10622	Kilit Parke Montajı	168.000,00
29.11.2023	11715	Kilit Parke Montajı	168.000,00
15.08.2023	7980	Araç Kiralama Hizmet Alımı	134.400,00
08.09.2023	8838	Araç Kiralama Hizmet Alımı	134.400,00
06.10.2023	9780	Araç Kiralama Hizmet Alımı	134.400,00
08.11.2023	10998	Araç Kiralama Hizmet Alımı	134.400,00
07.12.2023	11998	Araç Kiralama Hizmet Alımı	134.400,00
18.04.2023	2660	Araç Kiralama Hizmet Alımı	27.000,00
12.05.2023	3556	Araç Kiralama Hizmet Alımı	27.000,00
14.07.2023	4407	Araç Kiralama Hizmet Alımı	27.000,00
15.08.2023	6819	Araç Kiralama Hizmet Alımı	27.000,00
11.09.2023	8031	Araç Kiralama Hizmet Alımı	26.400,00
12.10.2023	8902	Araç Kiralama Hizmet Alımı	45.000,00
27.10.2023	9981	Araç Kiralama Hizmet Alımı	26.400,00
17.11.2023	10573	Araç Kiralama Hizmet Alımı	45.000,00
27.11.2023	11337	Araç Kiralama Hizmet Alımı	27.000,00
12.12.2023	11650	Araç Kiralama Hizmet Alımı	27.000,00
18.04.2023	12106	Araç Kiralama Hizmet Alımı	27.000,00
03.01.2023	53	Bilgisayar Alımı	47.200,00
08.02.2023	1354	Bilgisayar Alımı	30.090,00
13.02.2023	1492	Bilgisayar Alımı	168.740,00
23.02.2023	1872	Bilgisayar Alımı	34.220,00
16.03.2023	2608	Bilgisayar Alımı	135.700,00
11.04.2023	3293	Bilgisayar Alımı	100.772,00
16.05.2023	4514	Bilgisayar Alımı	122.000,00

Belediye tarafından yapılan alımlar incelendiğinde, alımların her bir birim müdürlüğü tarafından ayrı ayrı gerçekleştirildiği ve belirli bir planlama olmaksızın o anki ihtiyaçlara göre yapıldığı anlaşılmıştır. Yukarıda yer verilen tablodaki alımlar dışında da özellikle araç kiralama, tadilat ve yapım işleri, bilgisayar alımları, kırtasiye, temizlik malzemesi alımları gibi hizmet ve mal alımlarının genellikle kısımlara bölerek doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Yapılan yerinde denetimler sonucunda, kurumun alımlarını o anki ihtiyaçları doğrultusunda öncelikle doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirdiği, fakat kısımlara bölünemeyecek ve doğrudan temin limitini aşan bir alım söz konusu ise, kurumun 21-f pazarlık usulünü tercih ettiği, 21-f için belirlenen limitlerin aşıldığı durumlarda ise alımların açık ihale yöntemiyle gerçekleştirildiği görülmüştür.

Alımların kısımlara bölünerek yapılmasının en temel sebebi, birim müdürlüklerinin anlık ihtiyaçlar doğrultusunda doğrudan temin yöntemini temel alım yöntemi olarak benimseyip, alımları bu doğrultuda gerçekleştirmesidir. Ayrıca, ihtiyaçların yıllık planlama

yapılmaksızın belirlenmesi ve bu alımların tek bir müdürlük, örneğin Destek Hizmetleri Müdürlüğü gibi birim tarafından yönetilmemesi, bulguların ortaya koyduğu sorunun en önemli nedenlerinden biri olarak dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla aynı nitelikte olan ve bütünlük sağlayan işlerin Kanun'da yer alan ihale usulleriyle gerçekleştirmesi ve doğrudan temin yönteminin Kanun'da yer alan amacına ve şartlarına uygun olarak kullanılması gerekmektedir.

BULGU 11: Telekomünikasyon Alt Yapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Tahsilinin Yapılmaması

Belediyenin yetki alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerinin takip edilmediği ve tahsilatının gerçekleştirilmediği görülmüştür.

655 Sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye istinaden çıkarılan ve 27.12.2012 tarih ve 28510 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik yürürlüğe girmiştir.

Bu Yönetmelik hükümlerine göre, işletmeciler, elektronik haberleşme hizmeti sunmak için gerekli şebeke ve altyapıyı kurmak, kaldırmak, bakım ve onarım yapmak gibi amaçlarla kamu ve özel mülkiyet alanlarının altından, üstünden ve üzerinden geçmeleri için tanınan haklar karşılığında, bu yönetmelikte belirtilen tarifeler esas alınarak geçiş hakkı sağlayıcısına ücret ödeyecektir.

Bu amaçlarla işletmelerle, mülkiyet ve sahibi, geçiş hakkı sağlayıcıları arasında anlaşma yapılacağı ve geçiş hakkına ait ücretlerin ödeme şekli, geçiş hakkına ilişkin anlaşmada yer alacağı, yine aynı Yönetmelikte ifade edilmektedir.

Geçiş hakkı kullanımında gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine ait mülkiyet alanları dışında kalan yerler için Geçiş Hakkı Sağlayıcısı tarafından, geçiş hakkını kullanan işletmeciden talep edilen geçiş hakkı ücreti, Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde belirtilen fiyatları aşmayacağı, tapuda kamu kurum ve kuruluşları adına kayıtlı taşınmazlar için belirtilen ücret

üst sınırı hariç olmak üzere, Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde yer alan üst sınırları belirten fiyatlar, her mali yılın başında Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırılarak tespit edileceği, ilk yıldan sonraki geçiş hakkı ücretleri; bir önceki yıl geçiş hakkı ücretine en fazla Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırım yapılması suretiyle tespit edileceği hususları belirtilerek geçiş ücretlerine ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır.

Aynı Yönetmelikte işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısının geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları, Yönetmelikte belirlenen ilkeler doğrultusunda serbestçe yapabileceği, geçiş hakkına ait ücretlerin ödeme şeklinin sözleşmede yer alacağı hüküm altına alınmış ve ayrıca 01.01.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere geçiş hakkı ücretleri tarifesi Yönetmeliğe eklenmiştir.

Yönetmelik hükümlerine göre belediyeye ait taşınmazlar üzerinden elektronik haberleşme hizmetini sunmak isteyen işletmecilerin geçiş hakkı için belediyeye başvuruda bulunarak anlaşma yapması ve bu Yönetmelik'te belirtilen tutarı aşmamak üzere belirlenen geçiş ücretinin anlaşmada gösterilmesi gerekmektedir. Ancak Belediye tarafından geçiş hakkı ücretlerine yönelik herhangi bir tarife cetveli belirlenmediği ve bu gelire ilişkin herhangi bir tahakkuk veya tahsilat işlemi yapılmadığı görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında; Belediyenin, her yıl ilgili kurumlarla protokoller yaptığı, alt ve üst yapı geçişlerinden yol ve kaldırımlara verilen zararların protokol kapsamında belirlenen ücretler karşılığında tahsil edildiği, her yıl için kurumlarla yeni protokoller yapıldığı, yapılan protokollerde kamu zararına sebebiyet vermemek adına ücret tarifelerinin güncel fiyatlar baz alınarak belirlendiği ve kurumlardan tahsil edildiği belirtilmiş olsa da yapılmış olan tahsilatlara ilişkin istenilen kanıtlayıcı belgelerde bulguya konu olan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerine ilişkin bir takip veya tahsilatın yapılmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak; altyapı geçiş hakkı bedellerinin tahsilinin yapılmaması sonucu, önemli bir gelirden mahrum kalınmakta olup, mahrum kalınan bu gelirin tahsiline yönelik gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 12: Bina Vergisi Tarh ve Tahakkuk İşlemlerinde Bina İnşaat Sınıflarının Yanlış Tespit Edilmesi

Belediyenin emlak vergisi beyannameleri üzerinde yapılan incelemede binaların büyük

bir bölümünün üçüncü sınıf inşaat olarak tespit edilerek emlak vergisi tahakkukunun eksik hesaplandığı tespit edilmiştir.

Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzüğün “Binaların inşaat sınıflarına göre ayrımı” başlıklı 10’uncu maddesinde;

“Binalar, aşağıdaki sınıflara ayrılır:

1 - Lüks inşaat,

2 - Birinci sınıf inşaat,

3 - İkinci sınıf inşaat,

4 - Üçüncü sınıf inşaat,

5 - Basit inşaat,

Bu sınıflama, binanın yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi, kalitesi ve benzeri hususlar nazara alınarak yapılır.

İnşaat sınıflarının tayinine esas alınacak nitelikler Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan olunur.”

denilmektedir.

Bahse konu 10’uncu maddenin son fıkrasındaki hükme istinaden Maliye Bakanlığı tarafından 15.12.1982 tarih ve 17889 sayılı Resmi Gazetede “Bina İnşaat Sınıflarının Tespitine Dair Cetvel” yayımlanmıştır. Cetvelde binaların yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi ve kalitesi gibi özelliklere yer verilmiş, binalar Tüzüğe uygun olarak beş sınıfa ayrılmış ve her sınıf için de on adet kriter belirlenmiştir.

Her bütçe yılından önce Resmi Gazetede yayımlanan Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliğ eklerinde yer verilen Binaların Metrekare Normal İnşaat Maliyet Bedellerini Gösterir Cetveller incelendiğinde bina sınıflarına göre metrekare normal inşaat maliyet bedeli belirlendiği; bu sınıfın olması gereken bina sınıfından daha düşük bir sınıf olarak alınması halinde inşaat maliyet bedelinin ve dolayısıyla binanın vergi değerinin olması gerekenden daha az miktarda hesaplanmasına ve belediyenin daha az miktarda emlak vergisi tahsilatı yapmasına neden olmaktadır.

Konuyla ilgili olarak Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 14 Seri Nolu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliğinde (01.03.1983 tarih ve 17974 sayılı Resmi Gazete)

“Bina İnşaat Sınıflarının Tespitine Dair Cetvelde, binaların yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi ve kalitesi gibi özelliklerine yer verilmiştir.

Binanın gireceği sınıf, bu özelliklerden yarıdan fazlasını taşıyıp taşımadığına bakılarak belirlenecektir. Örneğin bina, ikinci sınıf inşaatla ilişkin özelliklerden yarıdan fazlasını taşıyorsa ikinci sınıf olarak beyan edilecektir.

Binada anılan özelliklerden yarıdan fazlası yoksa bu defa özellikleri itibariyle en yakın olduğu sınıfın beyan edilmesi icap edecektir. Örneğin, binanın 5 özelliği ikinci sınıfa, 4 özelliği üçüncü sınıfa, 1 özelliği de birinci sınıfa dâhil ise, söz konusu bina ikinci sınıfa daha yakın olduğu için ikinci sınıf olarak beyan edilmesi gerekir.

Diğer taraftan, binanın bir alt veya üst sınıftan hangisine gireceği konusunda tereddüde düşülen hallerde, rayiç bedelin beyan edilmesinin esas olduğu da dikkate alınarak, bir üst sınıf bildirilmelidir. Örneğin binanın üçüncü sınıfa mı yoksa ikinci sınıfa mı gireceğinde tereddüt gösteriliyorsa, bu binanın ikinci sınıf inşaat kabul edilmesi uygun olacaktır.”

denilmiştir.

Yozgat Belediyesinde yapılan incelemelerde otel, alışveriş merkezi gibi ve özellikle yeni yapılan meskenler açısından emlak vergisi hesaplamasına esas teşkil eden bina inşaat sınıflarının tespitinin hatalı yapıldığı, bu hata sonucunda emlak vergisi tahakkuk rakamlarının olması gerekenden daha düşük hesaplandığı görülmüştür. Hatalı yapılan bu uygulamanın bina sınıfları tespit edilirken Bina İnşaat Sınıflarının Tespitine Dair Cetvel yerine yapı kullanım izin belgelerindeki bina inşaat sınıflarının esas alınmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, emlak vergisi kaybının önleyecek şekilde bina sınıflarının yeniden tespit edilmesine yönelik çalışmaların yapılması; bina sınıflarının tespitinde tereddüde düşülmesi halinde Tebliğ’de belirtildiği üzere bir üst sınıfın esas alınması gerekmektedir.

BULGU 13: Belediye Sınırları İçindeki Bazı İşletmelerin, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyette Bulunmaları

İdarenin 2023 yılı gelir hesapları ile ruhsat kayıtlarının incelenmesi neticesinde, belediye sınırları içerisinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmaksızın faaliyet gösteren işletmelerin varlığı tespit edilmiştir.

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Yönetmelik'e göre, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bu Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için ilgili belediyeden işyeri açma ve çalışma ruhsatının alınmış olması gerekmektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "İşyeri Açma İzni Harcı" başlıklı 81'inci maddesinde; "*Belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyerinin açılması 'İşyeri Açma İzni Harcına' tabidir.*" denilmektedir.

31.12.2023 tarihi itibarıyla Yozgat Vergi Dairesi Müdürlüğünden alınan verilere göre Yozgat Belediyesi'nin görev ve yetki alanına giren sınırlarında aktif olarak faaliyet gösteren 4579 adet işyeri olduğu, Belediye Mali Hizmetler Müdürlüğünden alınan işyeri Çevre Temizlik Vergisi aktif mükellef listesine göre de 3798 aktif işletme olduğu görülmüştür.

Bu verilerden hareketle, Yozgat Belediyesi sınırları içerisinde aktif olarak faaliyet gösteren ve işyeri açma ve çalışma ruhsatı almak zorunluğu bulunan yaklaşık 4450 işyerinin olduğu ve bunların yaklaşık %15'inin (652 adet) ruhsatsız faaliyet gösterdiği buna bağlı olarak da Belediyenin, işyeri açma ve çalışma ruhsatı harcı geliri kaybının olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca, bu durum mahrum kalınan harç gelirleriyle beraber çevre ve temizlik vergisi, ilan ve reklam vergisi, eğlence vergisi gibi vergilerin de takip ve tahsilinde sıkıntılara neden olmakta, kurumun kontrol ve denetim mekanizmasının yeterliliği konusunda tereddütlere yol açmaktadır.

Tahakkuk ve tahsil edilmesi gerektiği halde tahakkuk ve tahsil edilmeyen işyeri açma izni harcı gelirleri nedeni ile mali tablolarında ilgili hesaplar, olması gerekenden daha düşük tutarlarda yer almıştır.

Sonuç olarak, Belediye sınırları içinde faaliyet gösteren iş yerlerinin takip ve kontrolünün yapılarak ruhsat ve harç ile ilgili mevzuatın öngördüğü işlemlerin yapılması gerekmektedir.

BULGU 14: Kişi Kusurları Sonucu Ödenen Tazminat Bedellerine İlişkin Sorumlulara Rücu İşlemlerinin Yapılmaması

Kişi kusurları sonucu ödenen tazminat bedellerine ilişkin, mağduriyeti yargı makamlarınca tespit edilmiş olan davalıların açtığı ve Belediye aleyhine sonuçlanan davalar sonucunda idarenin mahkemece kusurlu bulunduğu, davacıya idare tarafından ödeme yapıldığı ancak idarenin sorumlulara rücu davası açılması yönünde herhangi bir girişimde bulunmadığı görülmüştür.

Kamu personelinin mali sorumluluğuna ilişkin düzenlemeler öncelikle Anayasa olmak üzere ilgili kanunlarında yer almaktadır. Anayasa'nın "*Temel hak ve hürriyetlerin korunması*" başlıklı 40'ıncı maddesinin ek fıkrası; "*...Kişinin, resmi görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır.*" hükmünü içermektedir.

Kamu görevlilerinin görev ve sorumluluklarını düzenleyen Anayasa'nın 129'uncu maddesinin beşinci fıkrası da; memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davalarının, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve Kanun'un gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabileceğini ifade etmektedir.

Anayasa'nın bu hükümleri ile amaçlanan, memur ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken kusurlu davrandıklarından bahisle haklı ya da haksız olarak yargı mercileri önüne çıkarılmasını önlemek, kamu hizmetinin kesintiye uğratılmadan yürütülmesini sağlamak ve aynı zamanda zarara uğrayan kişi yönünden de memur veya diğer kamu görevlisine oranla ödeme gücü daha yüksek olan devlet gibi bir sorumluyu muhatap kılarak, kamu düzenini korumaktır.

657 sayılı Kanun'da geçen "rücu hakkı saklıdır" ifadesi idarenin rücu hakkının takdire bağlı olduğu şeklinde değerlendirilse de Anayasa'nın 129/5'inci maddesinde; "*kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla idare aleyhine açılabilir.*" hükmünde yer alan kendilerine rücu edilmek kaydıyla ifadesi, idarenin takdir hakkının bulunmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Yargı kararlarında da; Anayasa'nın 129'uncu maddesinin 5'inci fıkrası uyarınca kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlar nedeniyle idare aleyhine açılan

davalarda tazminata hükmedilmesi halinde idarenin ödemek zorunda kaldığı tazminatı yasal yollara başvurarak ilgili kamu görevlisinden tahsil etme zorunluluğu bulunduğu ve bu anayasal zorunluluk nedeniyle dava dilekçelerinde ayrıca rücu talebinde bulunmaya gerek olmadığına hükmedilmiştir.

Yapılan incelemeler neticesinde, davalıların açtığı ve Yozgat Belediyesi aleyhine sonuçlanan bazı davalar sonucunda Belediyenin mahkemece kusurlu bulunduğu; davacılara idare tarafından; 15.06.2020 tarih ve 3101 yevmiye no'lu ödeme emri ile 13.342,24 TL, 14.11.2023 tarihli ve 11215 no'lu ödeme emri ile 209.178,76 TL ödeme yapıldığı, ve mahkemenin kasıt ve kusur oranındaki belirlemeleri ve tespitlerine rağmen sorumlulara rücu yoluna gidilmediği görülmüştür.

Davalıya ödenen tazminatın, devlet tarafından zarara uğrayan kişiye ödendikten sonra ilgili kamu görevlisine rücu edilmemesi, bu yükün toplum üzerine bırakılması anlamına gelecektir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "*Kişilerin uğradıkları zarar*" başlıklı 13'üncü maddesinde;

"Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar. Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır."

Aynı Kanun'un "*Kişisel sorumluluk ve zarar*" başlıklı 12'nci maddesinde de;

"Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar. Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır." denilmek suretiyle, kamu görevlilerinin kasıt, kusur, ihmal ve tedbirsizliği sonucu idarenin uğradığı zararın ilgili memur tarafından karşılanacağı hükme bağlanmıştır.

İlgili mevzuat hükümlerine göre kamu kurum ve kuruluşlarınca tazminat kapsamında kurum bütçesinden herhangi bir ödeme yapıldıktan sonra, kurum yöneticileri tarafından inceleme yaptırılmalı, sorumlu veya sorumlular tespit edilmeli ve ödenen tazminat sorumluların sorumluluk oranlarına göre ilgililer adına kişi borcuna alınarak takip işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 15: Kiraya Verilmiş Olan Taşınmazlara İlişkin Yapılması Gereken Yıllık Kira Artışlarının Yapılmaması

İdare tarafından farklı yıllarda kiraya verilen taşınmazlara ilişkin gereken kira artışlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Bahse konu taşınmazlar Devlet İhale Kanunu'nun 45'inci maddesi gereğince açık artırma ihale suretiyle kiraya verilmiş olduğundan ihale şartnamesinde ve kira sözleşmesinde her yıl için Türkiye İstatistik Kurumu'nun fiyat artış endeksleri baz alınarak kira artışı yapılacağı belirtilmiştir. Buna karşın Emlak ve İstimlak Müdürlüğü'nün 07.01.2019 tarihli yazısı üzerine Belediye Meclisi'nin 03.01.2019 tarihli kararı ile *"ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik durum sebebiyle esnaflarımızdan gelen talepler neticesinde, mülkiyeti Belediyemize ait kirada bulunan tüm işyerlerine, 2019 yılı için kira artışı yapılmamasına..."* karar verilmiş olup bu doğrultuda 2019 yılında işyerlerinin kira bedellerine artış yapılmamıştır.

2023 yılına ilişkin yapılan denetim kapsamında, hali hazırda devam eden taşınmaz kiralamalarının kira artışlarının yapılmadığı, mevcut kiracıların ise söz konusu taşınmazlara ilişkin kiracılıklarının devam ettiği görülmüştür.

Mevzuata aykırı söz konusu karar doğrultusunda 2019 yılı içinde kirada bulunan 292 adet işyeri için 372.314,00 TL eksik kira bedeli tahakkuk ettirilmiş olup söz konusu husus 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporunda yer almıştır.

Sonuç olarak Belediye tarafından farklı yıllarda kiraya verilen taşınmazlara ilişkin gereken kira artışlarının yapılması gerekmektedir.

BULGU 16: Belediye Sınırları Dahilinde Ticari Taksi, Dolmuş ve Servis Plakalarının Kullanım Hakkının Verilmesinde Hatalı Uygulamalar Yapılması

Geçmiş dönemlerde tahsis edilen ve halen faal olarak kullanılan taksi, dolmuş ve servis plakalarının mevzuata aykırı biçimde süresiz bir hak olarak kullandırıldığı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun, 1'inci maddesinde; belediyelerin satım, hizmet, kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun'a göre yürütüleceği hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesi birinci fıkrasının (p) fıkrasında;

“Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek” denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediyenin vazifeleri” başlıklı 15'inci maddesinin ikinci fıkrasının 9'uncu bendinde ve “Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları” başlıklı 19'uncu maddesi birinci fıkrasının 5'inci bendinde yer alan hükümler de, 5393 sayılı Belediye Kanunu'ndakilere benzer düzenlemelerdir. Bu hükümlere göre, gerek 1580 sayılı Kanun'un yürürlük döneminde, gerekse 5393 sayılı Kanun'a göre, belediye hudutlarında yolcu taşınması ve toplu ulaşım ile ilgili görev, yetki ve hizmetler belediyelere verilmiş imtiyazlardır. Bu hizmetlerin yerine getirilmesinde belediyeler tekel niteliğinde hak ve imtiyazlara sahiptir.

Yasal düzenlemede belediyelere imtiyaz olarak verilmiş şehir içi yolcu taşıma hizmetlerinin yerine getirilmesi bizzat belediyece yapılmadığında, söz konusu kamu hizmeti, kanunlarda belirtilen yöntemlerle üçüncü kişilere gördürülebilecektir. Üçüncü kişilerin belirlenmesi ise, 2886 sayılı Kanun gereğince, rekabete açık, şeffaf ve süresi belirlenmiş şekilde, süresi belirli ihaleler yoluyla yapılması gerekmektedir. Belediye meclisince hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesi yönünde karar verilmesi halinde, karardaki yöntemlere göre (kira, imtiyaz vb.) ve bu kararda verilen yetkiye dayanılarak ihale işlemleri yetkili kişi ve kurullarca yerine getirilecektir. Bu çerçevede toplu ulaşım ve yolcu taşımaya ilişkin hizmetler bakımından görevli ve yetkili olan belediyenin, bu hizmetlerin üçüncü kişilere gördürülmesini ihale yapılmaksızın doğrudan meclis, encümen veya belediye başkanı kararıyla yapması veya kendisine ait imtiyazı süre belirtilmeksizin devrederek gerçekleştirmesi ya da ihaleyle olsa dahi süresiz satış şeklinde işlem yapması mümkün değildir.

Öte yandan, 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın yürürlükte olduğu süre zarfında, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun “İl ve İlçe Trafik Komisyonları” başlıklı 12'nci maddesindeki düzenleme ile; trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek görev ve yetki olarak İl ve İlçe Trafik Komisyonlarına verilmiştir.

86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar'ın 1'inci maddesinde;

“Bu Karar'da amaç; vatandaşın ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi, plaka karaborsacılığının ve korsan taşımacılığın önlenmesi, fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını tespit etmektir.”,

Karar'ın 2'nci maddesinde;

“Bu Karar, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12'nci maddesi hükümlerine göre, İl Trafik komisyonlarınca plaka tahdidi kararı alınan İllerde uygulanır.”

Karar'ın 3'üncü maddesinde

“Ticari Plaka verilebilmesi için;

1. Taksi, dolmuş ve minibüslerde; Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak,

2. Umum Servis araçlarında; Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçtiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak veya ticaret odalarına kayıtlı taşımacı şirketlerce şehir içinde taşımacılık yapmak.

Taksi, dolmuş ve minibüs sahipleri, bu plakaları bu maddenin (1) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere, umum servis aracı sahipleri, bu maddenin (2) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere ve taşımacı şirketlere satabilirler.”

Karar'ın 5'inci maddesinde;

“Ticari plaka, kapalı teklif usulü ile aşağıdaki şartlar dikkate alınarak, trafik komisyonunun tespit edeceği esaslara göre verilir.

a. İlin ihtiyacı dikkate alınarak dağıtılacak ticari plaka sayısı trafik komisyonunca tespit edilecek ticari plakanın serbest piyasadaki tahmini bedelinin %80'ine tekabül eden muhammen bedeli, müracaat şekli, süresi, ihale zamanı ve diğer hususlar mahalli vasıta ve/veya en az iki gazete ile kamuoyuna duyurulur.

b. Tespit edilen ticari plakalar ikişer aylık dönemlerde bir yılda altı defa verilebilir.

c. Kapalı teklif zarfları trafik komisyonları huzurunda açılır ve en yüksek bedeli teklif edenlerde başlamak üzere o dönem için tespit edilen miktarda ticari plaka verilir. Eşit ücret teklif edenler arasında trafik komisyonu huzurunda kura çekilir.

d. Müracaat edenlerden, trafik komisyonunun tespit edeceği muammen bedelin 1/5'i teminat olarak peşin alınır. Plaka bedelinin kalan kısmı ödenmedikçe plaka almaya hak kazananlara ticari plaka verilmez, kazanamayanların teminatları iade edilir.” düzenlemeleri yapılmıştır.

Mevzuatına göre, taksi plakaları ile servis plakalarının geçim kaynağı şoförlük mesleği olanlara süresi ve şartları belirtilmek suretiyle ihale edilmesi gerekir.

Belediye sınırları içinde İl Trafik Komisyonu tarafından verilen taksi, dolmuş ve servis plakalarında hak sahipliği için herhangi bir süre belirtilmemiştir. Süre belirtilmeksizin yapılan plaka tahsisleri 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 5'inci maddesine aykırılık taşımaktadır.

Ayrıca yukarıda da belirtilen ve 1983 yılından beri yürürlükte olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile kiralamalarda belirli süreler öngörülmüştür.

Belediye Kanunu'na göre, belediye sınırlarında, taksi, dolmuş veya servis ile yolcu taşıma faaliyetinde bulunulması da belediyelerin vereceği izin veya hakka bağlıdır. Söz konusu plaka tahsisleri ise 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na ve yürürlükte olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na uygun yapılmamıştır.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde;

- 125 adet S Plaka servis hattının şehir içi servis taşımacılığı yapan esnaflara ihale kararıyla süresiz kullandırıldığı,
- 42 adet dolmuş hattının eski yıllara şehir içi toplu taşıma hizmeti yapan dolmuşçu esnafına süresiz verildiği, 17 hattın ise 10 yıllığına ihale yöntemi ile verildiği,
- 125 adet Taksi plakasının 30 yıl önce taksici esnafa İl Trafik Komisyonun kararı ile süre belirtilmeden verildiği, günümüzde yapılan devir işlemlerinin ise Encümen karar ile yapıldığı;

tespit edilmiştir.

5393 sayılı Kanun gereği İdarenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürmesi mümkündür. Ancak, mevzubahis kamu hizmetinin üçüncü şahıslara gördürülmesi, hizmet alanının kamu hizmeti olma niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi bu konuda belediyenin görevinin sona ermesine yol açmamakta ve bu hizmetin yerine getirilmesi yönünden sorumluluğu devam etmektedir. Toplu taşıma hizmetinin bu niteliği gözetildiğinde, bir kamu hakkının süresiz bir şekilde üçüncü kişilere devredilmesi hukuka uygun değildir. Dolayısıyla meclis ve encümen kararıyla ihalesiz verilen ya da süresiz şekilde ihale edilen ya da il trafik komisyonu kararı ile süresiz verilen toplu taşıma haklarının kazanılmış hak oluşturmayacağı açıktır.

Sonuç olarak, taksi, servis ve minibüs gibi yolcu taşıma faaliyetinde bulunulması için belirlenen plakalara izin/ruhsat verilmesi işleminin; 5393 sayılı Kanun'da öngörülen imtiyaz ve kiralama usullerinden biri seçilerek, 2886 sayılı Kanun'daki düzenlemelere göre ihale ile yapılması gerekmektedir.

BULGU 17: Belediyenin Takipli Gelirlerine İlişkin Tahakkuk Tahsilat Oranlarının Düşük Olması

İdarenin 2023 yılı gelirlerinin incelenmesi neticesinde; Belediyenin sahip olduğu bazı gelir kalemlerinde gelir tahsilat oranının düşük olduğu tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38'inci maddesi Belediye başkanına, belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak, belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek görevlerini vermiş ve sorumluluk yüklemiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun; "Mali hizmetler birimi" başlıklı 60'inci maddesi ile ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek görevi, "Mali hizmetler birimi"ne verildiği; "Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinde, gelirlerin ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm malî işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması işlemlerini muhasebe yetkilisinin yürüteceği, muhasebe yetkilisinin, bu hizmetlerin yapılmasından ve muhasebe kayıtlarının usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasından sorumlu tutulacağı; "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde de kamu

gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları, belirtilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un, 37'nci maddesinde; amme alacaklarının hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödeneceği, hususi kanunlarında ödeme zamanı tespit edilmemiş amme alacaklarının ise Hazine ve Maliye Bakanlığınca (Kanun'da: Maliye Vekâleti) belirtilecek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödeneceği, 55'inci maddesinin birinci fıkrasında, amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, yedi gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir "ödeme emri" ile tebliğ olunacağı düzenlenmiştir.

Belediyelerin tahsilat/tahakkuk oranını artırabilmeleri için; Mali Hizmetler Müdürlüğünün borcunu ödemeyen kişiler hakkında borcun ödenmesi için ödeme emirlerini zamanında düzenleyip daha sonra bu borçlular hakkında yasal takip yapılmasını teminen Hukuk birimine bildirmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, belediyenin gelir kalemlerinden, arsa vergisi, arazi vergisi, ilan ve reklam vergisi, otopark işletme gelirleri ve para cezalarına ilişkin tahsilat/tahakkuk oranlarının düşük düzeyde kaldığı tespit edilmiştir. Şöyle ki, ilan ve reklam vergisinde bu oran %17,03, arsa vergisinde %36,05, arazi vergisinde %17,91, otopark işletme gelirlerinde %12,86 ve para cezalarında %15,16 düzeyindedir.

Belediye gelirlerinde tahsilat oranlarının azami düzeyde gerçekleşmesini teminen kamu kaynağının elde edilmesinde görevli ve yetkili olanların gelirlerin takip ve tahsili hususunda yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri doğrultusunda hareket etmesi gerekmektedir.

BULGU 18: Yapım İhalelerinde Yüklenici Tarafından Bulundurulması Gereken Teknik Personel Konusunda Eksiklikler Bulunması

İdare tarafından yapılan ihalelerin incelenmesi neticesinde, ihalelerin yürütülmesi için elzem olan ve Kamu İhale Kanunu ile Yapım İşleri Genel Şartnamesi, Kamu İhale Genel Tebliği, TİP sözleşme gibi ihale mevzuatında detaylıca düzenlenen ve yüklenicinin sorumluluğunu yerine getirirken işin başında bulundurması gerekli olan teknik personele ilişkin çeşitli eksiklikler ve hatalı uygulamaların olduğu tespit edilmiştir..

İdareler, sözleşme konusu yapım işinin fen ve sanat kuralları ile sözleşme hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmesini sağlamak için yüklenici firmadan işin niteliğine uygun teknik personeli iş başında bulundurmasını isteyebilirler. Sözleşme kapsamında çalıştırılacak teknik personele ilişkin düzenlemeler ihale mevzuatında TİP Sözleşme'nin 23'üncü maddesinde, Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 19'uncu maddesinde, Kamu İhale Genel Tebliği'nin 48'inci maddesinde yapılmıştır.

04.03.2009 tarih ve 27159 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "İsteklinin organizasyon yapısı ve personel durumuna ilişkin belgeler" başlıklı 40'ıncı maddesinde; "*İhale konusu işte çalıştırılması öngörülen teknik personelin nitelik ve sayısı, sözleşme tasarısının 'Teknik personel, makine, teçhizat ve ekipman bulundurulması' başlıklı bölümünde belirtilir. Bu durumda, yüklenicinin, işin yürütülmesi sırasında çalıştıracağı teknik personelin idarece öngörülen nitelik ve sayıda olduğuna dair belgeleri, (Değişik ibare: 08.08.2019-30856 R.G./1. md., yürürlük: 18.08.2019) Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yer alan süreler içinde idareye sunması zorunludur.*" denilmektedir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İşin yürütülmesi için gerekli personel ve araçlar" başlıklı 19'uncu maddesinde ise; "*Yüklenici, sözleşmesine göre işyerinde bulundurulması istenen teknik personelin isimleri ile belgelerini (diploma, meslek odası kayıt belgesi, noterden alınan taahhütname) Teknik Personel Bildirimi ile birlikte yer tesliminin yapıldığı tarihten itibaren on gün içerisinde İdareye sunmak zorundadır. İdare, bu personel hakkında gerekli incelemeyi yaptıktan sonra kabul edip etmediğini on gün içinde Yükleniciye bildirir. İdare tarafından bu süre içerisinde herhangi bir bildirim yapılmadığı takdirde Teknik Personel Bildirimindeki teknik personel kabul edilmiş sayılır. Teknik personele ait bilgi ve belgelerden herhangi birinin idareye süresinde sunulmaması halinde, söz konusu personelin iş başında bulundurulmadığı kabul edilerek, verilen sürenin bitiminden sonra başlamak üzere usulüne uygun olarak bildirilmeyen her bir teknik personel için sözleşmesinde öngörülen günlük cezalar uygulanır.*" denilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere idare ihale konusu işte çalıştırılması öngörülen teknik personelin nitelik ve sayısını sözleşme tasarısında belirtecek, yüklenici ise çalıştıracağı teknik personelin idarece öngörülen nitelik ve sayıda olduğuna dair diploma, taahhütname, meslek odası kayıt belgesi gibi belgeleri süresi içerisinde idareye sunacaktır. Şayet yüklenici öngörülen 10 günlük süre içerisinde bunları yerine getirmese,

sözleşmede yer alan ceza tutarları ile cezai müeyyideye tabi olacaktır. Ayrıca teknik bilgi ve belgelerden bir kısmının sunulup bir kısmının sunulmadığı durumlarda da bildirim yapılmış sayılmayacağı ve yine cezai müeyyidelerin devreye gireceği belirtilmiştir.

Belediyenin yapım ihalelerinin bir kısmında teknik personel bildirimini hiç yapılmadığı, bir kısmında ise 10 günlük sürenin aşılarak bildirildiği görülmüştür. Yine bazı ihalelerde yüklenicinin noterden almış olduğu taahhünameyi idareye bildirmiş olduğu ancak taahhünamenin yanında sunması gereken diploma, oda kayıt belgesi gibi belgeleri idareye teslim etmediği görülmüştür. Bazı ihalelerde ise yüklenicinin noterden alınmış taahhüname yerine kendisinin düzenleyip imzaladığı taahhünameyi idareye verdiği görülmüştür.

Yalnızca taahhüname ile yapılacak bildirim teknik personelin sözleşmede yer alan şartlara ve unvanlara uygunluğunun kontrolü için yeterli değildir. Taahhüname ile ilgili kişinin işin başından sonuna kadar işte bulunacağına ilişkin ibare yer almakla birlikte mezuniyet yılı, unvanı, deneyim şartı gibi hususlar yer almamaktadır. Dolayısıyla yalnızca taahhüname ile yapılacak bildirim de yukarıda bahsedildiği üzere eksik bildirim olarak sayılacak ve sözleşmenin cezai hükümlerinin uygulanmasına sebebiyet verecektir.

Sonuç olarak, anılan mevzuat hükümleri gereğince yüklenicilerden sözleşme hükümlerine uygun olarak teknik personeli işin başında bulundurması, teknik personele ilişkin mevzuatta yer alan belgelerin zamanında ve eksiksiz olarak alınmasının sağlanması, taahhüname ile yer alan bilgilerin doğruluğunun kontrol edilmesi ve bu yükümlülükleri yerine getirmeyen yüklenicilere gerekli cezai müeyyidelerin uygulanması gerekmektedir.

BULGU 19: Giysi Atıklarının Toplanması Hakkının İhale Yapılmaksızın Protokol ile Verilmesi

Atık giysilerin çöp sahasına ulaşmadan toplanması amacıyla konteynerin kurulması, konteynerlerin boşaltılarak geri dönüşüme kazandırılması hakkının ihale yapılmaksızın protokol ile firmaya verildiği tespit edilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde belediyelerin kiralama işlemlerinin 2886 sayılı Kanun'a tabi olduğu belirtilmiş, "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde ise taşınır ve taşınmaz malların ve hakların kiralanması "kira" tanımı içinde değerlendirilmiştir. Belediye için bir hak olan ve gelir getirici nitelikte bulunan haklar Kurum tarafından kendi imkânları ile yerine getirilebileceği gibi 2886 sayılı Kanun'a göre rekabetin ve eşit muamele ilkelerinin sağlandığı bir ortamda ihale edilmelidir.

Atık giysilerin çöp sahasına ulaşmadan toplanması amacıyla konteynerin kurulması, konteynerlerin boşaltılarak geri dönüşüme kazandırılması hakkı 01.01.2020 tarihli protokol ile özel kuruluş niteliğinde olan bir firmaya verilmiştir. Söz konusu protokole idare ile yüklenici arasında atık giysilerin toplanması ve değerlendirilmesine yönelik imtiyazın devri adına belirlenen bir bedel bulunmamaktadır.

Belediyenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürebilmesi mümkün olmakla birlikte, bu husus söz konusu hizmetin bir kamu hizmeti olma niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi, bu konuda belediyenin görevinin sona ermesine yol açmamakta ve bu hizmetin yerine getirilmesi yönünden sorumluluğu devam etmektedir. Söz konusu hakkın verilmesinde bir menfaat ve gelir söz konusu olduğu için hakkın ihale kanunu çerçevesinde şartlarının ve süresinin belirlenmesi ve herkesin katılımına açık olan ihale usulü ile verilmesi gerektiği ortadadır. Belediyeye ait olan hakkın Kanun çerçevesinde, ihale yoluyla rekabet, saydamlık ve belirli bir süre ile olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekir. Bu çerçevede görevli ve yetkili olan Belediyenin ihale yapmadan bir sözleşme ile doğrudan bu hakkın kullanımına izin vermesi mümkün bulunmamaktadır.

Atık giysilerin çöp sahasına ulaşmadan toplanması amacıyla giysi kumbaralarının kurularak geri dönüşüme kazandırılması hakkının 2886 sayılı Devlet ihale Kanunu hükümlerine göre objektif ve aleniyet ilkeleri gözetilerek ihale yoluyla verilmesi gerekmektedir.

BULGU 20: Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

Belediyenin mülkiyetinde bulunan taşınmazların bir kısmının mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının birbiri ile uyumlu olmadığı ve cins tashihi işlemlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

13.09.2006 tarih ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde cins tashihi, "*Binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi*" olarak tanımlanmaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesinde;

"(1) Kamu idareleri; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde ve kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda,

tapu kayıtlarında cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar.

(2) Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanır.” denilerek taşınmazların cins tashihlerinin yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, Belediyenin mülkiyetinde bulunan 135 adet taşınmazın cins tashihinin yapılmadığı/tamamlanmadığı tespit edilmiştir. Cins tashihlerinin yapılması, taşınmazların, ilgili taşınmaz cetvellerine kayıt yapılmasında önem arz etmektedir. Tapu kayıtlarında yer alan cins kayıtları cetvellerde yer alan cins kayıtları ile uyumlu olmalıdır. Ancak cins tashihi işlemleri yapıncaya kadar, mevcut kullanım şekli bina olan taşınmazın cinsi tapu kayıtlarında arsa görünse bile yine de ilgili cetvellere bina olarak kaydedilmesi gerekmektedir. Bir taşınmazın, mevcut kullanım şekliyle taşınmaz cetvellerine cins kayıtlarının yapılması, tapu kayıtları ile fiili kullanım şekli birbirine aykırı ise bu aykırılığın giderilmesi, bu kayıtlara uygun varlık hesaplarının (252 Binalar, 250 Arazi ve Arsalar. vb) seçilmesi gerekmektedir. Örneğin, cinsi tarla olarak kayıtlara alınmış olan ve 250 Arazi ve Arsalar Hesabına kayıtlı olan bir taşınmazın fiili durumu incelendiğinde söz konusu parsel içerisinde bina var ise bu taşınmazın cinsi bina olarak değiştirilmeli ve 252 Binalar Hesabına kaydedilmelidir.

Yukarıda anılan mevzuat hükümleri gereğince taşınmazların cins tashihlerinin yapılarak maliyet bedeli üzerinden, maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerleri üzerinden bedellerinin tespit edilmesi ve söz konusu taşınmazların muhasebe kayıtlarına alınması gerekmektedir.

BULGU 21: Taşınmaz İcmal Defterinin Düzenlenmemesi

İdare tarafından taşınmazlara ilişkin düzenlenmesi gereken taşınmaz icmal cetvelinin düzenlenmediği, dolayısıyla mali tablolarda yer alan taşınmaz hesaplarındaki tutarların ihticaca salih olmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44'üncü maddesinde kamu idarelerinin taşınmazlarının kaydına ilişkin usul ve esasların çıkarılacak yönetmelik ile belirleneceği belirtilmiştir.

Buna istinaden 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır. Yönetmelik'in "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesinde;

"(1) Kamu idareleri;

a) Tapu kütüğünde adlarına tescilli olan ve Ek 1'deki Kayıt Planının "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar" başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Ek 2'deki 'Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu'nda,

b) Tapu kütüğünde kayıtlı olmayan ve Ek 1'deki Kayıt Planının "Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar" başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Ek 3'teki 'Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu'nda,

c) Ek 1'deki Kayıt Planının "Orta Malları" başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Ek 4'teki 'Orta Malları Formu'nda,

ç) Ek 1'deki Kayıt Planının "Genel Hizmet Alanları" başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Ek 5'teki 'Genel Hizmet Alanları Formu'nda,

d) Tapu kütüğünde üçüncü kişiler adına tescilli veya diğer kamu idarelerinin yönetiminde olmakla birlikte irtifak hakkı tesisi, tahsis, kiralama, kullanma izni verilmesi gibi yollarla kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların kaydını Ek 6'daki "Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu'nda" yer alan bilgileri içerecek şekilde bilgisayarda veya deftere yazarak kaydını tutarlar.

(2) Kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince hazırlanan bu formlar taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderilir. Mali hizmetler birimince bu formlar konsolide edilerek bu Yönetmeliğin ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulur.

(3) İcmal cetvellerinde, kayıt planında belirtilen unsurların her biri için bir satır ayrılır ve bu taşınmazlara ilişkin adet ve yüzölçüm toplamları belirtilir." hükmü,

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Temel kavramlar" başlıklı 5'inci maddesinde;

"(1) Genel yönetim muhasebesi, muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan ve aşağıda belirtilen kavramlara göre yürütülür:

a) Belgelendirme: Muhasebe kayıtları, gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş belgelere dayandırılır.

...”

Hükmü yer almaktadır.

Yukarıda aktarılan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik’te taşınmaz kayıt ve kontrol işlemlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla ilgili idarenin mali hizmetler birimince diğer birimler tarafından hazırlanan formlar dikkate alınarak taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulacağı, söz konusu icmal cetvellerinde ise her bir unsur için ayrı satır açılıp taşınmazlara ilişkin toplam değerlerin belirtileceği ifade edilmiştir. Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nde ise muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş belgelere dayanacağı belirtilmiştir.

Söz konusu mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; idarenin taşınmaz icmal cetveli düzenlemesinin zorunlu olduğu ve mali tablolarda yer alan taşınmaz hesaplarındaki tutarların dayanağının, mali hizmetler birimi tarafından düzenlenmiş taşınmaz icmal cetvelleri olması gerektiği anlaşılmaktadır.

Yozgat Belediyesi tarafından 2023 yılı itibari ile Taşınmaz İcmal Cetvelinin düzenlenmemiş olması nedeniyle, mali tablolarda yer alan taşınmaz hesaplarının ihticaca salih olmadığı değerlendirilmektedir.

BULGU 22: İdare Tarafından Çeşitli Kuruluşlara Verilen Güvence Bedellerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

İdare tarafından çeşitli kuruluşlara ve kişilere bir yıldan daha uzun süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin, 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında izlendiği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 95’inci maddesinde, 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının, kurumca işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerin karşılığı olarak geri alınmak üzere diğer kamu idareleri veya kişilere verilen depozito teminat niteliğindeki değerlerin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının niteliğini ve işleyişini açıklayan 168 ve 169'uncu maddelerinde sırasıyla; kamu idarelerince, bir işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerin karşılığı olarak diğer kamu idareleri veya kişilere bir yıldan daha uzun süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlenmesi için kullanılacağı; verilen depozito ve teminatların bu hesaba borç ilgili hesaplara alacak, bu depozito ve teminatlardan geri alınanlar veya mahsup edilenlerin bu hesaba alacak ilgili hesaplara borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Mevzuat hükümleri gereği, İdare tarafından daha sonra geri alınmak üzere bir yıldan daha uzun süreli verilen güvence bedellerinin 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında izlenmesi, güvence bedeli geri alındığında ise ilgili tutarların bu hesaptan çıkışının yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; elektrik ve doğalgaz abonelikleri için ilgili kuruluşlara bir yıldan daha uzun süreli verilen güvence bedellerinin 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında takip edilmesi gerekirken 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında muhasebeleştirildiği dolayısıyla her iki hesabın da hatalı sonuç vermesine neden olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, bir yıldan daha uzun süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki tutarların 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 23: İşletme Hakkının Kiraya Verilmesi İşlemlerinde Kira Bedelleri Üzerinden Katma Değer Vergisi Tahsilatının Yapılmaması

Belediye tarafından kiraya verilen taşınmazlardan işletme hakkının kiralanması niteliğinde olan 89 adet işyerinin kira bedelleri üzerinden Katma Değer Vergisi tahsil edilmesi gerekirken bu verginin tahsil edilmediği tespit edilmiştir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun "Verginin Konusunu Teşkil Eden İşlemler" başlıklı 1 inci maddesinin birinci fıkrasıyla ticari, sınai, zirai, serbest meslek faaliyeti kapsamındaki teslim ve hizmetler ile anılan maddenin üçüncü fıkrasının (f) bendinde 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 70'inci maddesinde belirtilen mal ve hakların kiralanması işlemleri Katma Değer Vergisine tabi tutulacağı hükmüne yer verilmiştir. Katma Değer Vergisi Kanunu'nun "Sosyal ve Askeri Amaçlı İstisnalarla Diğer İstisnalar" başlıklı 17'nci maddesinin dördüncü fıkrasının (d) bendinde ise iktisadi işletmelere dâhil olmayan gayrimenkullerin kiralanması işlemleri KDV'den istisna edilmiştir.

Buna göre, İdarenin iktisadi işletmelere dâhil olmayan gayrimenkullerinin kiralanması işlemi KDV'den istisna edilmişken, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 70'inci maddesinde sayılı arama, işletme, imtiyaz hakları ve ruhsatları ile diğer hakların kiralanması işlemleri ise, iktisadi işletmeye dâhil olsun ya da olmasın, KDV'ye tabi bulunmaktadır.

2007/13033 sayılı Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı'nın "Katma Değer Vergisi Oranları" başlıklı 1'inci maddesinde, karara ekli listelerde yer almayan vergiye tabi işlemlerde uygulanacak KDV oranının yüzde 18 olacağı ifade edilmiş olup bahse konu işlem bu kapsamda yer almaktadır. Ancak 31 Temmuz 2020 tarihli ve 31202 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2812 sayılı Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararında işletme hakkının kiraya verilmesi işlemlerinin %8 oranında Katma Değer Vergisine tabi olacağı hüküm altına alınmıştır.

Belediye tarafından kiraya verilen taşınmazlardan düğün salonu, çay bahçesi, büfe, çay ocağı, ve otopark niteliğindeki taşınmazların kiralanmasının, işletme hakkının kiraya verilmesi kapsamında olduğu anlaşılmış olup bu işlemlerde kiralama bedeli üzerinden %8 oranında KDV tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 24: Sosyal Denge Ödemelerinden Sözleşme Aidatı Kesilmesi

İdare ile BEM-BİR-SEN arasında imzalanan sosyal denge sözleşmesinde, memur ve sözleşmeli personelden sözleşme aidatı kesintisi yapıldığı görülmüştür.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 32'nci maddesinde sosyal denge sözleşmesinin yapılma usulü ve şekli belirlenmiş, bu maddede sözleşme aidatına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Aynı Kanun'un 28'inci maddesinin ikinci fıkrasında toplu sözleşme ikramiyesi hariç olmak üzere toplu sözleşme hükümlerinin uygulanmasında sendika üyesi olan ve sendika üyesi olmayan kamu görevlileri arasında ayırım yapılamayacağı öngörülmüş, 24'üncü maddesinde sendika gelirleri arasında üyelerin ödeyecekleri üyelik ödentileri sayılmış, 25'inci maddesinin üçüncü fıkrasında sendika tüzüğüne üyelik ödentisi dışında her ne ad altında olursa olsun, üyelere başka bir kesinti yapılmasını öngören hükümler konulamayacağı kuralına yer verilmiştir.

Belediye ile sendika arasında yapılan Toplu İş Sözleşmesi'nin 5'inci maddesinin b bendinde; *"Bu sosyal denge tazminatı sözleşmesinden tüm kamu görevlileri sözleşme aidatı ödemek kaydıyla faydalanır. Sözleşme aidatı oranı, Bem-Bir-Sen üyesi kamu görevlileri için*

taban aylığının % 1'i kadardır.

Sosyal denge sözleşmesinin taraf sendikası, üyesi olmayan kamu görevlilerinden, aynı unvanlı üyesinden aldığı aidatın iki katı oranında sosyal denge sözleşmesi aidatı alır. Bu aidatı ödeyen kamu görevlileri, söz konusu sözleşmeden aynı usul ve esaslar dâhilinde yararlanır.

Yukarıdaki oranlara göre hesaplanacak sözleşme aidatı işveren tarafından sosyal denge tazminatından tevkif edilerek, kesinti tarihini izleyen beş iş günü içinde sendikanın bildirdiği banka hesabına aktarılır. İşverence, sendika aidatının ödenmesi için tahakkuk esastır. Ödemenin geciktirilmesi halinde temettü faizi işletilir.”

Denilmektedir.

Toplu sözleşmeye konulan hükümlerden de anlaşılacağı üzere, BEM-BİR-SEN üyelerinden taban aylıklarının %1'i kadar aidat kesintisi yapılacağı, üye olmayan personelden ise %2 oranında sosyal denge sözleşmesi aidatı alınacağı belirtilmiştir.

Kamu idaresi cevabında; 2024 yılı Ocak Ayından itibaren tüm sendikalı memurlardan %1 oranında kesinti yapacağını belirtmiştir. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 25'inci maddesinin üçüncü fıkrasında açık bir şekilde sendika tüzüğüne üyelik ödentisi dışında her ne ad altında olursa olsun, üyelerden başka bir kesinti yapılmasını öngören hükümler konulamayacağı belirtilmiştir. Bu anlamda sendikalı memurlardan %1 oranında yapılacak olan bu kesinti mevzuata aykırılık oluşturmaktadır.

Sonuç olarak; yukarıda yer alan Kanun hükümlerine aykırı olarak sözleşmeye konan bu hükümler geçersiz olduğundan, memur ve sözleşmeli personelden sendika üyelik aidatı dışında farklı isimler altında başkaca bir aidat alınması mümkün bulunmamaktadır. Bu itibarla sözleşme aidatı kesintilerinin sendikadan talep edilerek ilgili personele iadesinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 25: Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması

İdare ile yetkili sendika arasında imzalanmış olan Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesine, konusu dışında hükümler konulduğu görülmüştür.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 15'inci maddesinde belediyelerin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceği;

ödenebilecek aylık tutarın 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçemeyeceği ve anılan Kanun'da öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle tayin edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

4688 sayılı Kanun'un "Mahalli İdarelerde Sözleşme İmzalanması" başlıklı 32'nci maddesinde "27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde vali arasında toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilir. Bu sözleşme bu Kanunun uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmaz ve bu kapsamda Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurulamaz" hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca, sosyal denge tazminatı sözleşmeleri Kanun'un uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmayacağından ilgili sözleşme metnine yetkilendirilen husus olan sosyal denge tazminatı tutarı dışında hükümler koymak mümkün değildir.

Yapılan incelemede, Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası (BEM-BİR-SEN) ile 13.02.2022 tarihinde imzalanmış olan Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesi'nin 10. Maddesinde;

"Sosyal Haklar ve Eğitim

a) İşverenin kuruluşları ve tesisleri ile düzenlediği sürekli/süreksiz etkinliklerden (spor salonu, eğitim kursları, sinema, tiyatro, düğün/nikâh salonu vb.) üyelerin kendileri ile bakmakla yükümlü oldukları eş ve çocuklarının ücretsiz veya indirimli yararlanması için görüşmeler yapılarak imkânlar nispetinde çözüme ulaşılır.

b) İşveren, sendikanın düzenleyeceği toplantı, seminer, gezi gibi faaliyetlerde, işyerinin çalışma düzenini aksatmayacak şekilde olmak üzere mesai saatlerinde yapılmasına izin verir.

c) İşveren, iş veriminin yükseltilmesi amacıyla üyelerin mesleki becerilerinin artırılması

ve mesleki bakımdan gelişmeleri için eğitimler yaptırır, bu çerçevede başka kurum veya kuruluşların düzenlediği kurs, seminer, konferans gibi faaliyetler için salon, ekip, araç ve gereçleri ücretsiz tahsis eder.”

Mezkur sözleşmenin 11. maddesinde;

“İşyerine Geliş ve Gidiş İçin Servis Hizmeti

Normal mesai düzenininin gerektirdiği mesai başlangıç ve bitiş saatlerine uygun olarak Üyelerin işyerine geliş ve işyerinden dönüşleri için servis hizmeti sağlanır. Bu işlem için kurumca yapılan ödemeler sosyal denge tazminatı sözleşmesi ödemesi kapsamında sayılmaz”

şeklinde düzenlemelere yer verilmiştir.

Bu itibarla imzalanan sosyal denge tazminatı sözleşmesinde yukarıda ayrıntılarıyla yer verilen hükümlerde belirtildiği şekilde Sözleşme'nin konusu olmayan hükümlere yer verildiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; sosyal denge tazminatı sözleşmesine 4688 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olarak sözleşme konusu olmayan hükümlere yer verilmemesi gerekmektedir.

BULGU 26: Devlet İhale Kanunu'na Göre Kiraya Verilmesi Gereken Taşınmazların İşgaliye Yoluyla Kullandırılması

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda kapsamı belirtilen yerlerden olmayan bağımsız kullanıma müsait: dükkan, büfe, çay bahçesi, işyeri, baz istasyonu, ATM niteliğindeki toplam 24 adet taşınmazın işgaliye alınmak suretiyle kullandırıldığı tespit edilmiştir.

2464 sayılı Kanunu'nun “İşgal Harcı” başlıklı 52'nci maddesinde: *“Belediye sınırları içinde bulunan aşağıdaki yerlerden herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla ve yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesi, İşgal Harcına tabidir:*

1. Pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezat yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgali,

2. Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali,

3. Motorlu kara taşıtlarının park etmeleri için il trafik komisyonlarının olumlu görüşü alınarak belediyelerce şehir merkezlerinde tesis edilen ve işletilen mahallerin çalışma saatleri içinde, taşıtlar tarafından işgali (Bisiklet ve motosikletler hariç)

Yukarıda sayılan yerlerin izinsiz işgalleri mükellefiyeti kaldırmaz.”

denilmektedir.

Aynı Kanun'un 56'ncı maddesinin de işgal harcının, bu maddede gösterilen hadler içinde düzenlenecek tarifeye göre alınacağı hüküm altına almıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde; genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun'da yazılı hükümlere göre yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

Bu itibarla, İdareye ait 24 adet taşınmazın işgaliye harcı karşılığı kullandırılması anılan mevzuat hükümleri ile çelişmekte olup, ayrıca gelir kaybına da yol açmaktadır.

Sonuç itibarıyla, 2464 sayılı Kanun'un 52'nci maddesinde sayılan yerlerden olmayıp işgaliye harcı karşılığında ihalesiz kullandırılan taşınmazların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre ihale yoluyla kiralanması gerekmektedir.

BULGU 27: Belediyenin Su Gelirleri Üzerinden Hesaplanacak Katma Değer Vergisinde Hatalı Uygulamalar Yapılması

Belediyenin su gelirleri üzerinden hesaplanan katma değer vergisinde (KDV) tutar ve dönem itibarıyla hatalı işlem tesis ettiği tespit edilmiştir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun "Vergiye doğuran olayın meydana gelmesi" başlıklı 10'uncu maddesinde;

"Vergiye doğuran olay: ...

g) Su, elektrik, gaz, ısıtma, soğutma ve benzeri enerji dağıtım veya kullanımlarında bunların bedellerinin tahakkuk ettirilmesi, ...

Anında meydana gelir",

26.04.2014 tarih ve 28983 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Katma Değer Vergisi

Genel Uygulama Tebliği'nin "I-Mükellefiyet/Ç-Vergiye Doğuran Olay/1- Vergiyi Doğuran Olayın Meydana Gelmesi" başlıklı bölümünde;

"3065 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde vergiyi doğuran olayın hukuki şartları, vergiye tabi işlemlerin özelliklerine göre ayrı ayrı tayin ve tespit edilmiştir. ... Su, elektrik, gaz, ısıtma, soğutma ve benzeri enerji dağıtım veya kullanımlarında bunların ilgili müesseselerce bedellerinin tahakkuk ettirilmesi ile vergiyi doğuran olay meydana gelir.

Kanunun (2/3) üncü maddesi uyarınca su, elektrik, gaz, ısıtma, soğutma ve benzeri dağıtımlar mal teslimi sayılmıştır. Ancak, bu tür malların teslimi önceden gerçekleştirildiği halde bu aşamada vergilendirilmesi mümkün olmadığından Kanunun bu maddesine dayanılarak vergilendirme, bunların bedellerinin hesaplandığı anda yapılır. Ayrıca vergiyi doğuran olay bu malların bedellerinin tahakkuk ettirildiği, yani bedelin hesaplanarak tahsil edilebilir hale geldiği anda meydana gelmiş sayılır. Bu mükelleflerin mal bedellerini tahsil edip etmemeleri vergiyi doğuran olay açısından önemli değildir. Sonradan tahakkuk tutarlarında meydana gelebilecek değişiklikler Kanunun 35 inci maddesi hükmüne göre düzeltilir. ..."

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 293'üncü maddesinde 391 Hesaplanan Katma Değer Vergisi hesabına ilişkin olarak ise;

"Bu hesap, teslim edilen mal veya ifa edilen hizmetler üzerinden hesaplanan katma değer vergisi tutarları ile bu tutarlardan mahsup edilen ve ödenen tutarların izlenmesi için kullanılır."

Hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, su, elektrik, gaz ve benzeri enerji dağıtım ve kullanımlarında bunların bedellerinin ilgili kurumlarca tahakkuk ettirilmesi anında katma değer vergisi açısından vergiyi doğuran olay meydana gelmektedir. Dolayısıyla söz konusu gelirin tahsil edilip edilmediğine bakılmaksızın mal bedeli tahakkuk ettirildiğinde yani bedelin hesaplanarak tahsil edilebilir hale geldiği anda (su abonelerinin sayaçlarının belediye görevlileri tarafından okunarak su fatura bildirimini düzenlendiğinde) katma değer vergisi açısından vergiyi doğuran olay meydana gelmiş olduğundan, tahakkuk eden tüketim bedeli üzerinden KDV'nin hesaplanarak ilgili tutarın 391- Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabında kayıt altına alınması, takip eden ay içerisinde de beyannamenin verilerek ödenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, belediyenin su satışı işlemlerinde KDV hesaplamasının tahakkuk tutarı üzerinden değil, tahsilat tutarı üzerinden yapıldığı ve 391- Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabının gelirin tahakkuk aşaması yerine tahsilat aşamasında kullanıldığı, öte yandan su satışı gelirlerine ilişkin katma değer vergisi, gelirin tahakkuk ettiği dönem katma değer vergisi beyannamesine dahil edilmesi gerekirken, gelirin tahsil edildiği dönem katma değer vergisi beyannamesine dahil edilerek, katma değer vergisinin beyan dönemi itibarıyla da hatalı bir işlem yapılmış olmaktadır.

Bu itibarla İdarenin su satış işlemlerinde, mevcut mevzuata uygun olarak tahakkuk eden gelir tutarı esas alınarak KDV hesaplanması ve yine gelirin tahakkuk ettiği dönem esas alınarak KDV beyannamesinin verilmesi gerekmektedir.

BULGU 28: Mal ve Hizmet Alımlarında Belirtilen Sınırın Uygun Görüş Alınmaksızın Aşılması

Belediye tarafından doğrudan temin ve pazarlık usulü ile yapılan mal ve hizmet alımlarında, mevzuatta öngörülen %10'luk sınırın aşılmasına rağmen aşılan kısım için Kamu İhale Kurumundan uygun görüş alınmadığı tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (1) bendinde; "*Bu Kanunun 21 ve 22 nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamaz.*" hükmü yer almaktadır.

Kanun metninde yer alan "parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamalar" ibaresinden Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi kapsamında pazarlık usulü ile yapılan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları ile 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında doğrudan temin usulü yapılan alımlar anlaşılmaktadır. 4734 sayılı Kanun'un 62'nci maddesinin (1) bendine göre Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, gerek 21'inci maddesinin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iâşeye ilişkin alımlar hariç 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadan aşamayacaklardır.

22.08.2009 tarih ve 27327 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliği'nde, yukarıda yer verilen Kanun hükmünün uygulanmasına ilişkin ayrıntılı

açıklamalara yer verilmiştir. Tebliğ'in "4734 sayılı Kanun'un 62'nci maddesinin (ı) bendinin uygulanmasına ilişkin açıklamalar" başlıklı 21'inci maddesinin ikinci fıkrasında; kurum ve kuruluşların, mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine konan yıllık ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranını hesaplayacakları, burada önemli olan hususun, ilgili veya bağlı birimlerin değil kurum veya kuruluşun toplam ödeneklerinin %10'unun aşılmaması olduğu, üçüncü fıkrasında Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların, ihale ve harcama yapmaya yetkili birimlerinin 4734 sayılı Kanun'un 21/f ve 22/d maddeleri kapsamında yaptıkları harcamaların, toplam ödeneklerin %10 oranını aşır aşmadıklarını takip edecekleri ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendine göre yapılan mal ve hizmet alımlarında, ayrıntısı aşağıdaki tablodan görüleceği üzere bütçeye bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unun aşıldığı ve Kamu İhale Kurumundan yazılı izin alınması gerektiği halde bu iznin alınmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 11: Mal Alımları ve Yapım İşlerinde Mevzuatta Öngörülen Sınırın Aşılması Hesabına İlişkin Tablo

Harcama Kalemleri	Toplam Ödenek Tutarı (TL) (A)	Toplam Ödenek'in % 10'u (Limit) (TL) (B=A*%10)	22/d ve 21/f Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı (TL) (C)	Limiti Aşan Tutar (TL) (D=C-B)	22/d ve 21/f Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı/Toplam Ödenek Tutarı (C/A)
Mal Alımı	330.110.716,78	33.011.071,68	67.068.809,23	34.057.737,60	20,31%
Hizmet Alımı	287.607.191,39	28.760.719,14	35.009.008,84	6.248.289,70	12,17%
Yapım İşİ	397.342.778,82	39.734.277,88	12.467.120,54	-	3,13%

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, mal ve hizmet alımlarında kullanılmak üzere konulan ödeneklerin %10'una denk gelen tutarların aşıldığı görülmektedir. 2023 yılı içerisinde 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendi uyarınca; yapılan mal alımlarında 34.057.737,60 TL tutarındaki harcamanın, hizmet alımlarında ise 6.248.289,70 TL tutarındaki harcamanın Kamu İhale Kurumunun uygun görüşü alınmadan yapıldığı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, İdare doğrudan temin ve pazarlık usulü ile yaptığı mal ve hizmet alımlarında, bu alımlara ilişkin konulan ödenek'in %10'unu geçmesi durumunda Kamu İhale Kurumunun uygun görüşünü alması gerekmektedir.

BULGU 29: Alınan Depozito ve Teminatlar için Vade Farkı Gözetilmeden Tek Hesap Kullanılması

Uzun vadeli olarak yüklenicilerden alınan teminat tutarları 430 Alınan depozito ve teminatlar hesabı yerine 330 Alınan depozito ve teminatlar hesabına kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 430 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına ilişkin 320'nci maddesinde;

“Bu hesap, mevzuatları gereği nakden veya mahsuben tahsil edilen ve bir yıldan uzun vadede iade edilecek olan depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılır.”

“Hesabın İşleyişi” başlıklı 321'inci maddesinde;

“Alınan depozito ve teminatlar hesabına ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Alacak

1) Depozito ve teminat olarak tahsil edilen tutarlar bu hesaba alacak, 100-Kasa Hesabı, 102-Banka Hesabı veya ilgili diğer hesaplara borç kaydedilir.

b) Borç

1) Bu hesapta kayıtlı tutarlardan vadesi bir yılın altına inenler bu hesaba borç, 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına alacak kaydedilir.

2) Bu hesapta kayıtlı tutarlardan nakden veya mahsuben ödenen miktarlar bu hesaba borç, ilgisine göre 100-Kasa Hesabı, 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak kaydedilir.

3) Bu hesapta kayıtlı tutarlardan gelir kaydedilmesi gerekenler bu hesaba borç, 600-Gelirler Hesabına alacak; diğer taraftan 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç, 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak kaydedilir.”

Denilmektedir.

İdare yüklenicilerden almış olduğu teminat tutarlarını yukarıdaki mevzuat hükümleri çerçevesinde ilgisine göre, 330 veya 430 Alınan Depozito ve Teminatlar hesabında kayıt işlemini gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak; İdarece yapılan ihalelere ilişkin olarak mevzuat gereği yüklenicilerden alınan kesin teminatların süreleri itibariyle bir yıldan uzun veya kısa vade ayrımı yapılmaksızın tamamı 330 Alınan depozito ve teminatlar hesabında takip edilmektedir. Yapılan bu uygulama, dönemsellik ilkesine aykırı olduğu gibi, anılan hesapların hatalı sonuç vermesine neden olmaktadır.

BULGU 30: Sözleşmelere Dayanılarak Girişilen Taahhüt Tutarlarına İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

Yapılan sözleşmelere dayanılarak girişilen taahhüt tutarlarının ve bu taahhütlerden gerçekleştirilen işlere ait hakediş tutarlarının ilgili taahhüt hesaplarına kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “92 Taahhüt Hesapları” başlıklı 448 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında; bu hesap grubunun, yılı için geçerli sözleşmeler ile ertesi mali yıl veya yıllara geçerli olmak üzere yapılan sözleşmelere dayanılarak girişilen gider taahhütlerinin, mevzuatı gereğince bu tutarlara ilave edilen taahhütler ile bunlardan yerine getirilenler veya feshedilenlerin ve kamu-özel iş birliği modeli çerçevesinde girişilen taahhütlerin, bunlara yapılan ilavelerin, fiyat güncellemeleri ile bunlardan yerine getirilenlerin sözleşme fiyatlarıyla izlenmesi için kullanılacağı,

Yönetmelik'in “920 Gider Taahhütleri - Hesabın niteliği” başlıklı 450'nci maddesinde; bu hesabın, yılı için geçerli sözleşmeler ile ertesi mali yıl veya yıllara geçerli olmak üzere yapılan sözleşmelere dayanılarak girişilen ve mevzuatı gereğince bunlara ilave edilen taahhüt tutarlarıyla bunlardan yerine getirilenler ve feshedilenlerin sözleşme fiyatlarıyla izlenmesi için kullanılacağı,

Yönetmelik'in “Hesabın işleyişi” başlıklı 451'inci maddesinde ise; Girişilen taahhüt tutarları ile bunlara ilave edilen her türlü taahhüt artışının bu hesaba borç, 921 Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabına alacak kaydedileceği, girişilen taahhüdün yerine getirilmesi nedeniyle sözleşme fiyatları üzerinden hesaplanan hakediş tutarlarının bu hesaba alacak, 921 Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabına borç kaydedileceği,

ifade edilmiştir.

Yönetmelik'in ilgili hükümlerine göre, taahhüt niteliği taşıyan sözleşmelerde girişilen taahhüt tutarlarının sözleşmenin imzalanmasını takiben söz konusu taahhüt hesaplarında kayıt

altına alınması, ayrıca bu taahhütlerde meydana gelen artış tutarlarının da yine aynı hesaplarda izlenmesi; Öte yandan taahhüdün yerine getirilmesi nedeniyle hesaplanan hakediş tutarlarının da daha önce kayıt altına alınmış taahhüt tutarlarından ilgili hesaba borç kaydı yapılarak düşülmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde, taahhüt niteliği taşıyan sözleşmelerin imzalanmasını müteakip taahhüt tutarlarının ilgili hesaplarda kayıt altına alınmadığı, dolayısıyla gerçekleştirilen işlere ait hakediş tutarlarının da ilgili taahhüt kalemlerinden düşülmediği, neticede İdareyi taahhüt altına sokan tutarların ve bunlardan yerine getirilenlerin muhasebe kayıtlarında izlenmediği, 920 Gider Taahhütleri Hesabı ve 921 Gider Taahhütleri Hesabının kullanılmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, taahhüt niteliği taşıyan sözleşmelerde ilgili taahhüt tutarlarının ve bunlardan gerçekleşenlerin muhasebe kayıtlarına alınmaması nedeniyle, İdarenin 2023 yılı mali tablolarının doğru bilgi vermemesine neden olunmuştur.

BULGU 31: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Belediye bünyesinde çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının Kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

10.06.2003 tarih ve 25134 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile

işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği’nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu’na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun’un 103’üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun’un 56’ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik’in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için iki yüz yirmi Türk lirası (2023 Yılında 1.683 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı’nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge’sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 103’üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan inceleme sonucunda Belediye bünyesinde görev alan 687 işçinin toplam 36.940 gün kullanılmamış yıllık izni bulunduğu; bu işçilerden 348’inin kullanılmamış yıllık izninin 30 gün üzerinde olduğu ve bazı işçilerin 312, 280, 256, 255 gün kullanmadıkları izinlerinin olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, anılan mevzuat hükümleri çerçevesinde Belediye bünyesinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Belediyeye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması gerekmektedir.

BULGU 32: İç Denetçi Kadrosu İhdas Edilmesine Rağmen İç Denetçi Atanmaması

2023 Yılı hesabının incelenmesi neticesinde; iç denetçi kadrosu bulunmasına rağmen, bu kadroya atama yapılmadığı görülmüştür.

Belediyelerin de kapsamında bulunduğu 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 11, 55, 57, 63 ve 65'inci maddelerinde yer alan düzenlemelere göre, özetle;

İç denetim, kamu idarelerinin iç kontrol sisteminin ayrılmaz bir unsurudur. İç kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenmektedir.

Kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrol sistemleri; harcama birimleri, muhasebe ve malî hizmetler ile ön malî kontrol ve iç denetimden oluşmaktadır.

İç denetim, kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetidir. Bu faaliyetler, idarelerin yönetim ve kontrol yapıları ile mali işlemlerinin risk yönetimi, yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde sistematik, sürekli ve disiplinli bir yaklaşımla ve genel kabul görmüş standartlara uygun olarak gerçekleştirilir. İç denetim, iç denetçiler tarafından yapılır.

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve Kanun'da belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden mahallî idarelerde meclislerine karşı sorumludurlar. Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler. Belediyelerde belediye başkanı üst yöneticidir.

İç denetçiler, bakanlıklar ve bağlı idarelerde, üst yöneticilerin teklifi üzerine Bakan, diğer idarelerde üst yöneticiler tarafından sertifikalı adaylar arasından atanır ve aynı usulle görevden alınır. İç denetçilerin kamu idareleri itibarıyla sayıları, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar İç Denetim Koordinasyon Kurulunca hazırlanarak, Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

5018 sayılı Kanun'un yukarıda bahsedilen maddeleri birlikte değerlendirildiğinde iç denetimin dolayısı ile de iç denetçinin idarenin malî yönetim ve kontrol sisteminde ne derece önemli bir yer tuttuğu anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, Bakanlar Kurulunca 28.8.2006 tarihinde 2006/10911 Bakanlar Kurulu Kararı ile 22.12.2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesine göre Yozgat Belediyesine üç adet iç denetçi kadrosu tahsis edildiği halde Belediye bünyesinde İç Denetim Birimi ve iç denetçi bulunmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, mevcut bulunan kadrolara sertifikalı adaylar arasından atama yapılması için gerekli işlemlerin yapılması gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Kiraya Verilmiş Olan Taşınmazlarda Yıllık Kira Artışı Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu husus bulgu konusu yapılmış, raporun diğer bulgular bölümünde yer almaktadır.
Kamu Kurumlarından Tahsisli Taşınmazların Kaydının Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu husus bulgu konusu yapılmış, raporun denetim görüşünün dayanakları bölümünde yer almaktadır.